

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Diplomová práce

**Hodnocení správy majetku jako součást finanční a
majetkové analýzy v územní samosprávě**

Michaela Humlová

© 2022 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Michaela Humlová

Veřejná správa a regionální rozvoj – k.s. Most

Název práce

Hodnocení správy majetku jako součást finanční a majetkové analýzy v územní samosprávě

Název anglicky

Evaluation of Asset Management as a Part of Financial and Property Analysis in the Local Self-Government

Cíle práce

Cílem práce je provést hodnocení správy majetku jako součásti finanční a majetkové analýzy v územní samosprávě od roku 2015 do roku 2020. Na základě provedených analýz, bude následně zhodnocena situace a postavení územní samosprávy.

Metodika

Teoretická část představuje zpracování teoretických východisek pro praktickou část studiem literatury a zhodnocením dosavadní úrovně poznání finanční a majetkové analýzy územní samosprávy a kritické rešerši přístupů k jejich hodnocení.

Praktická část zahrnuje identifikaci vnějšího a vnitřního prostředí pomocí veřejně dostupných údajů, komparací a následnou syntézu poznatků. Součástí praktické části práce bude finanční a majetková analýza územní samosprávy s cílem připravit podklady pro hodnocení a doporučení pro územní samosprávu.

Doporučený rozsah práce

60-80

Klíčová slova

Územní samospráva, finanční analýza, majetková analýza, financování, činnost

Doporučené zdroje informací

- Gavriluță (Vatamanu), A. F., Onofrei, M., & Cigu, E. (2020): Fiscal Decentralization and Inequality: An Analysis on Romanian Regions. *Ekonomický Časopis*, 68 No. 1, pp. 3–32
- Kaganova, O. – Kopanyi, V. M. (2014): Managing Local Assets. In: Farvacque, C.D. -Vitkovic, Kopanyi, V. M. (eds.): *Municipal Finances: A Handbook for Local Governments*. Washington: The World Bank. DOI: https://doi.org/10.1596/978-0-8213-9830-2_ch6
- Kaganova, O. – Nayyar-Stone, R. (2000): Municipal Real Property Asset Management: An Overview of World Experience, Trends and Financial Implications. *Journal of Real Estate Portfolio Management*, 6, No. 4, pp. 307–326. DOI: <https://doi.org/10.1080/10835547.2000.12089624>
- KNÁPKOVÁ, A. – PAVELKOVÁ, D. – REMEŠ, D. – ŠTEKER, K. *Finanční analýza : komplexní průvodce s příklady*. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0563-2.
- Markic, D. (2014). A Review on the Use of Performance Indicators in the Public Sector. *TEM Journal*, 3, No.1, pp. 22–28
- Peková, J. – Jetmar, M. – Toth, P. (2019): *Veřejný sektor, teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters. ISBN 978-80-7598-209-4
- Shkilnyak, M. M. (2018). The Criteria for Effective Management of the Communal Property of Territorial Communities. *Innovative Economy*, 73, No. 1–2, pp.96–102
- Skálová, J., a kol. (2020) *Podvojný účetnictví 2020*. Grada, 192 s., Elektronická kniha
- Štrangfeldová, J. – Štefanišínová, N. (2020): *Hodnotenie výkonnosti verejných služieb*. Banská Bystrica: Belianum. ISBN 978-80-557-1774-6

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Marek Dvořák, Ph.D., Ing.Paed.IGIP

Garantující pracoviště

Katedra obchodu a financí

Elektronicky schváleno dne 27. 2. 2022

prof. Ing. Luboš Smutka, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 28. 2. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 17. 03. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Hodnocení správy majetku jako součást finanční a majetkové analýzy v územní samosprávě" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30.03.2022

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala svému vedoucímu diplomové práce panu Ing. Marku Dvořákovi, Ph.D., Ing.Paed.IGIP za jeho cenné rady při sepisování této závěrečné práce. Dále bych ráda poděkovala své rodině a svým blízkým za neustálou motivaci, podporu a trpělivost.

Hodnocení správy majetku jako součást finanční a majetkové analýzy v územní samosprávě

Abstrakt

Cílem diplomové práce je provést zhodnocení majetku v rámci finanční a majetkové analýzy v územní samosprávě a následná komparace mezi dvěma obcemi, které byly vybrány na základě vybraných ukazatelů, jako je počet obyvatel a rozloha. Finanční a majetková analýza je založena na zhodnocení vybraných ukazatelů současného hospodaření, ale také na předpokladu budoucího vývoje. Cílem této analýzy je tak vyhodnotit úroveň hospodaření v dané obci.

Diplomová práce je rozdělena na dvě části. První část je tvořena teoretickými východisky, ve kterých je popsána územní samospráva, její fungování a s jakými prostředky obec může hospodařit. Dále se teoretická část věnuje už samotné finanční a majetkové analýze, kde je vysvětleno, čím se finanční a majetková analýza zabývá a k čemu je pro obec prospěšná. V poslední řadě se tato část práce věnuje rozpočtu územních samosprávných celků. Druhá část práce je částí praktickou, kde dochází k analýze dat na dvou statutárních městech, které jsou následně srovnány mezi sebou. Jsou zde vypočteny jednotlivé ukazatele FAMA, kdy potřebné číselné hodnoty byly získány prostřednictvím veřejných rozpočtů, vlastních webových stránek územních samospráv, z Českého statistického úřadu a z webového portálu Monitor, který je pod správou Ministerstva financí. V návaznosti na tyto ukazatele je vyhodnocen stav hospodaření popisovaných měst a je provedeno vzájemné srovnání a příčiny těchto jevů.

Klíčová slova: veřejná správa, hospodaření s majetkem, finance, územní samospráva, rozpočet, FAMA, činnost

Evaluation of Asset Management as a Part of Financial and Property Analysis in the Local Self-Government

Abstract

The main subject of the diploma thesis is to evaluate the property within the financial and property analysis in the local government and the subsequent comparison between the two municipalities, which were selected based on similar indicators of current management, also on the assumption of future development. The aim of this analysis is to evaluate the level of management in the village.

The diploma thesis is divided into two parts. The first part consists of theoretical background describing the local government, its functioning and what resources the municipality can manage. Further the theoretical part deals with the financial and property analysis itself explaining what it deals with and what is beneficial for the municipality and the budget of local governments. The second part is the practical part, where the data are analyzed in two statutory towns, which are then compared with each other. The individual FAMA indicators are calculated here, where the necessary numerical values were obtained through public budgets, local governments' own websites, the Czech Statistical Office, and the MONITOR web portal, which is managed by the Ministry of Finance. In connection with these indicators, the state of management of the described towns is evaluated and a mutual comparison and the causes of these phenomena are made.

Keywords: public administration, property management, finance, local government, budget, FAMA, activity

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3 Teoretická východiska	14
3.1 Územní samospráva	14
3.2 Uspořádání územní samosprávy	14
3.3 Základní samosprávné celky	14
3.3.1 Orgány obce	15
3.3.2 Vyšší samosprávné celky	19
3.4 Finanční a majetková analýza (FAMA).....	23
3.5 Retrospektivní analýza	23
3.6 Prospektivní analýza	24
3.7 Základní ukazatele FAMA	24
3.7.1 Demografické ukazatele obce	24
3.7.2 Vývoj majetku obce	25
3.7.3 Příjmy a výdaje obce.....	25
3.7.4 Zadlužení obce	27
3.7.5 Investiční program obce.....	27
3.7.6 Prodej majetku obce.....	28
3.8 Propočtové a podílové ukazatele FAMA	28
3.9 Rozpočet.....	30
3.10 Majetek územních samosprávných celků.....	34
3.11 SWOT analýza	36
4 Vlastní práce.....	38
4.1 Historie města Ústí nad Labem	38
4.2 Charakteristika města Ústí nad Labem	40
4.3 Historie města Hradec Králové	41
4.4 Charakteristika města Hradec Králové.....	42
4.5 Finanční a majetková analýza	42
4.5.1 Počet obyvatel	42
4.5.2 Majetek měst.....	43
4.5.3 Příjmy a výdaje měst.....	46
4.5.4 Zadlužení obce	49

4.6	Propočtové a podílové ukazatele FAMA – Ústí nad Labem, Hradec Králové	50
5	Výsledky a diskuse	79
6	Závěr	81
7	Seznam použitých zdrojů	82
Přílohy		86
8	Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk	87
8.1	Seznam obrázků	87
8.2	Seznam tabulek	87
8.3	Seznam grafů	88

1 Úvod

Pro zpracování této diplomové práce bylo primárně vybráno město Ústí nad Labem, které bylo vybráno na základě osobní znalosti města, ale také jako město, které je pro mě „pracovní základnou“. Z těchto důvodů mě zajímalo, jak město vede svou evidenci, jak hospodaří a jaký je jeho rozpočet. Druhé město, bylo vybráno na základě podobnosti počtu obyvatel a velikosti rozlohy. Pomocí zmíněných ukazatelů bylo zvoleno město Hradec Králové, které odpovídalo hodnotami, které byly řídicími ukazateli.

Cílem této diplomové práce je zhodnocení majetkové správy za pomoci finanční a majetkové analýzy (dále jen FAMA) a následná komparace mezi samosprávnými celky a navržení vhodného řešení.

První část diplomové práce je rozdělena na dvě části, kde první část (podkapitoly 3.1–3.3) obsahuje vymezení, co je územní samospráva, jaké je její uspořádání a definici jednotlivých územních samosprávných celků. Druhá část (podkapitoly 3.4–3.11) tvoří největší díl teoretické části, neboť jsou zde vysvětleny východiska, kterými se FAMA zabývá. Jsou zde popsány analýzy z pohledu časového hlediska, dále jsou v této části vyobrazeny výpočty jednotlivých ukazatelů a jaký je jejich postup. Do této oblasti je zahrnut dále rozpočet, se kterým se následně pracuje v praktické části z důvodu výpočtů jednotlivých ukazatelů.

Druhá část práce je praktickou částí, kde jsou popsány vybrané územní jednotky, jak z pohledu historie, tak jejich současná charakteristika. Následně je práce zaměřena na zobrazení vybraných ukazatelů FAMA pomocí tabulek, které jsou doplněné o grafy pro lepší představivost a interpretaci výsledků. Jednotlivá data, která byla nezbytná pro provedení výpočtu propočtových a podílových ukazatelů byla čerpána převážně z webového portálu Monitor, který spravuje Ministerstvo financí a provádí jeho aktualizaci v pravidelných čtvrtletních intervalech. Dále byly využívány rozpočty jednotlivých územních celků a v poslední řadě informace z Českého statistického úřadu.

V další, páté kapitole jsou shrnuty jednotlivé výsledky společně s diskuzí.

V závěru je obsaženo shrnutí a přínos diplomové práce, která může posloužit jako pomocný materiál pro zastupitele vybraných měst.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je provést hodnocení správy majetku jako součást finanční a majetkové analýzy v územní samosprávě od roku 2015 do roku 2020. Na základě provedených analýz, bude následně zhodnocena situace a postavení územní samosprávy.

2.2 Metodika

Teoretická východiska diplomové práce jsou zaměřena na deskripci územní samosprávy a na shrnutí informací o finanční a majetkové analýze, která je stěžejním bodem této závěrečné práce. Informace, které posloužily, jako teoretický základ pro zpracování vlastní části této závěrečné práce byly převážně čerpány ze zákonů a z odborné literatury.

Na začátku praktické části je popsána historie vybraných měst a následně je zde popsána jejich charakteristika. Posléze jsou popisovány vybrané ukazatele finanční a majetkové analýzy, aby byla možná následná komparace mezi vybranými městy, ale také zhodnocení dosavadní situace. Data, která byla využita pro analýzu, byla převzata z Českého statistického úřadu, z webového programu Monitor, který spravuje Ministerstvo financí a z rozpočtů jednotlivých měst za konkrétní požadované roky. Program Monitor byl zvolen na základě snazšího přehledu ve velkém množství informací/hodnot a umožňoval zobrazení pouze vybraných hodnot, které si sám uživatel vyplnil do požadavků systému oproti papírovému rozpočtu měst. Portál Monitor dále umožňuje uživateli grafické zobrazení rozpočtu, a je velice adaptivní.

Posléze je provedeno srovnání vývoje počtu obyvatel v obou územích (viz bod 4.5.1 na straně 43), dále bylo provedeno srovnání vývoje celkového majetku, které zahrnovalo celkovou sumu, ale i části, které tvoří majetek měst. Konkrétně se jednalo o dlouhodobý hmotný majetek, nedokončený dlouhodobý hmotný majetek, pozemky a stavby. Stav majetku je zaznamenán pod bodem 4.5.2 na straně 43. Součástí srovnání je také vývoj příjmů a výdajů (bod 4.5.3 na straně 46), a v poslední řadě zadluženost obce, která je zpracována v bodě 4.5.4 na straně 49. Po zaznamenání a popsání těchto ukazatelů byly provedeny výpočty, které jsou součástí propočtových a podílových ukazatelů/indikátorů finanční a

majetkové analýzy. Hodnoty jsou zaznamenány pro přehled v tabulkách, na které je následně navázán graf pro lepší představivost vývoje. Data, která byla nashromážděna pro výpočty jednotlivých ukazatelů, byla zanesena a následně pomocí vzorců z teoretické části zpracovávána převážně v Microsoft Excel, který umožnil jejich snadný výpočet a následnou konstrukci grafů podle zadaných dat.

Výsledky FAMA jsou vyhodnoceny a porovnány mezi sebou. Výsledky, ke kterým došlo v rámci této práce, mohou sloužit jako podklad pro zhodnocení uplynulého období, ale také jako podklad pro prospektivní analýzu, která je zaměřena na odhad vývoje v budoucnu.

3 Teoretická východiska

3.1 Územní samospráva

Územní samospráva tvoří jeden ze dvou subsystémů veřejné správy. Prvním subsystémem je státní správa a druhým je veřejná samospráva, která má podobu územní a zájmové samosprávy. Zájmová samospráva je zaměřena na zastupování osob, které se spojují určitými společnými zájmy – například profesní komora (Provazníková, 2015). Územní samospráva se v České republice dělí na dva územní samosprávné celky. Územními samosprávnými celky se rozumí samostatná, nezávislá a svobodná jednotka tvořená společenstvím občanů (Pavlíček, 2020), která má právo na samosprávu (Ministerstvo vnitra, 2021) a jejich správní obvod je stanoven zákonem (Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.).

3.2 Uspořádání územní samosprávy

Územní samospráva v České republice je rozdělena na základní a vyšší samosprávné celky. Základními samosprávnými celky jsou obce, které jsou vždy součástí vyššího samosprávného celku, tedy kraje (Pavlíček, 2020). V tomto systému se nejedná o hierarchickou strukturu, kdy by platil vztah podřízenosti a nadřízenosti, neboť každý samosprávný celek má své vlastní rozhodovací pravomoci, do kterých jiný celek nemůže zasahovat (Ministerstvo vnitra ČR, 2005).

3.3 Základní samosprávné celky

Obec je veřejnoprávní korporací tvořící územní celek, který je ohraničený hranicemi a může se skládat z jednoho nebo více katastrálních území (Zákon o obcích č. 128/2000 Sb.). Změna hranic je možná pouze za předpokladu sloučení obcí, připojení obcí nebo oddělení části obce. V případě sloučení, či připojení je zapotřebí vzájemné dohody mezi obcemi, které následně musí oznámit rozhodnutí, které provedlo zastupitelstvo příslušnému krajskému úřadu (Pavlíček, 2020).

3.3.1 Orgány obce

Vrcholným orgánem, který samostatně spravuje obec je zastupitelstvo (Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.), které zastupuje společenství občanů a vykonává tak moc, kterou jim svěřili občané ve volbách (Pavlíček, 2020). Z členů zastupitelstva je dále volen starosta, který zastupuje obec a za svůj výkon ve funkci se zodpovídá zastupitelstvu. Z řad zastupitelů jsou dále voleni místostarostové, jejichž úkolem je zastupování starosty v době jeho nepřítomnosti (Provazníková, 2015). Dalšími orgány, které se podílejí na chodu obce, jsou rada obce, obecní úřad, zvláštní orgány obce a komise (Balík, 2009).

Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce je voleným a zároveň nejvyšším samosprávným orgánem obce, který je i jako jediný zakotven v Ústavě (Kopecký a kol., 2016). Dle ustanovení (1993) čl. 101 odst. 1 je obec samostatně spravována zastupitelstvem a jeho působnost může být stanovena pouze zákonem (Kopecký, 2016). Zastupitelstvo obce je tvořeno z členů zastupitelstva obce, kdy je jejich počet upraven zákonem č. 128/2000, Zákon o obcích Sb., přičemž při stanovování počtu členů zastupitelstva se hledí na počet obyvatel a na velikost územního obvodu. Počet členů v zastupitelstvu je ze zákona nejméně 5 členů, maximálně však 55 a jejich počet je stanoven nejpozději do 85 dnů před dnem voleb. Počet členů se vyhláší na úřední desce do dvou dnů od jeho stanovení (Koudelka, 2007; Kopecký a kol., 2016).

Počet členů v zastupitelstvu podle počtu obyvatel k 1. 1. roku, v němž se konají volby:

• 5–15 členů	do 500 obyvatel
• 7–15 členů	501–3 000 obyvatel
• 11–25 členů	3 001–10 000 obyvatel
• 15–35 členů	10 001–50 000 obyvatel
• 25–45 členů	50 001–150 000 obyvatel
• 35–55 členů	více než 150 000 obyvatel (Koudelka, 2007).

Volby do zastupitelstev se řídí zákonem č. 491/2001 Sb., Zákon o volbách do zastupitelstev obcí a jsou realizovány na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva

(Kopecký a kol., 2016). Volební období je na 4 roky, kdy se voleb mohou zúčastnit osoby starší 18 let, které mají trvalý pobyt na území obce (Koudelka, 2007) a volby do zastupitelstev obcí jsou vyhlášeny prezidentem republiky nejpozději 90 dnů před jejich konáním. Za den vyhlášení se považuje den, kdy bylo toto rozhodnutí zveřejněno ve Sbírce zákonů (Kopecký a kol., 2016).

Funkci člena zastupitelstva lze vykonávat pouze v případě existence mandátu. Mandát vzniká zvolením k okamžiku ukončení hlasování (zákon č. 128/2000 Sb.) a je to zákonné oprávnění k výkonu funkce, se kterou jsou spojena práva a povinnosti člena zastupitelstva (Kopecký a kol., 2016).

Mezi práva člena zastupitelstva neboli zastupitele patří:

- *Právo iniciativy* – právo iniciativy opravňuje zastupitele k předkládání návrhů zastupitelstvu obce, ale i dalším orgánům jako například radě obce, výborům nebo komisní radě. Toto právo nemůže být nijak omezeno.
- *Právo interpelace* – právo vznášet dotazy, připomínky či podněty směrem k radě obce a jejím jednotlivým členům, dále na předsedy výborů nebo na vedoucí příspěvkových organizací, přičemž odpověď musí obdržet interpellant (ten, co vznáší dotaz) do 30 dnů od vznesení dotazu, připomínky či podnětu (Balík, 2009).
- *Právo informace* – člen zastupitelstva může od zaměstnanců obce zařazených do obecního úřadu požadovat informace, které souvisejí s výkonem funkce člena zastupitelstva. Informace musejí být poskytnuty bezodkladně, nejpozději do 30 dnů a v takové podobě, aby bylo průkazné poskytnutí odpovědi (Koudelka a kol., 2016).

Povinnosti člena zastupitelstva jsou tvořeny následujícími:

- *Aktivní účast* – povinnost zastupitele se fyzicky zúčastnit jednání, ale být i aktivní, aby mohl hájit zájmy občanů obce a plnit úkoly, které se pojí s jeho funkcí.
- *Vyvarovat se střetu zájmů* – snaha vyvarovat se situacím, kdy by nastaly skutečnosti, které by mohly být výhodou nebo škodou pro samotného člena, osobu blízkou nebo osobu, kterou zastupuje na základě zákona.

Zastupitelstvu obce je v samostatné působnosti vyhrazeno:

- schvalovat program rozvoje obce,

- schvalovat rozpočet obce, závěrečný účet obce a účetní závěrku obce sestavenou k rozvahovému dni,
- zřizovat trvalé a dočasné peněžní fondy obce,
- zřizovat a rušit příspěvkové organizace a organizační složky obce, schvalovat jejich zřizovací listiny,
- rozhodovat o založení nebo rušení právnických osob, schvalovat jejich zakladatelské listiny, společenské smlouvy, zakladací smlouvy a stanovy a rozhodovat o účasti v již založených právnických osobách (zákon č. 128/2000 Sb.)¹.

Dále je zastupitelstvu obce dále vyhrazeno rozhodování například o těchto právních jednáních:

- nabytí a převod hmotných nemovitých věcí včetně vydání nemovitostí podle zvláštních zákonů, s výjimkou inženýrských sítí a pozemních komunikací, převod bytů a nebytových prostorů z majetku obce,
- poskytování věcných darů v hodnotě nad 20 000 Kč a peněžitých darů ve výši nad 20 000 Kč fyzické nebo právnické osobě v jednom kalendářním roce,
- poskytování dotací a návratných finančních výpomocí nad 50 000 Kč v jednotlivém případě fyzickým nebo právnickým osobám a uzavření veřejnoprávních smluv o jejich poskytnutí (zákon č. 128/2000 Sb.).

Rada obce

Rada obce je výkonným orgánem obce, který se za své jednání zodpovídá zastupitelstvu obce. Rada obce je tvořena starostou, místostarostou a dalšími členy. Nejnížší počet členu činí 5 členů, kdežto nejvýše je možné mít 11člennou radu a zároveň počet členů v radě nesmí přesahovat jednu třetinu počtu členů zastupitelstva obce (Ministerstvo vnitra, 2021) a k rozhodování je potřeba nadpoloviční většina všech členů (Koudelka, 2007).

¹ Vyhrazené činnosti byly zkráceny a bylo vybráno pouze 5 činností, které slouží jako příkladný výčet pro představu

V případě, že zastupitelstvo obce nemá v dané obci minimálně 15 členů, není ani zvolena rada obce a její funkci tak zastává starosta (Koudelka, 2007).

Na základě svolání starosty se schází rada obce a na rozdíl od jednání zastupitelstva je jednání rady neveřejné a schůzka je dle potřeby – kdežto zasedání zastupitelstva musí být minimálně jednou za čtvrt roku (Koudelka, 2007). Z jednání rady obce je do sedmi dnů vyhotoven písemný záznam, který je podepsán starostou a místostarostou, popřípadě jiným členem rady, následně je uložen na obecním úřadu k nahlédnutí pro členy zastupitelstva a vztahuje se na něj právo na svobodný přístup k informacím, dle zákona č. 106/1999 Sb., mimo informací, které podléhají zákazu zveřejnění, jako například podmínky veřejné obchodní soutěže, které mohou být zveřejněny až po oznámení v Obchodním věstníku (Koudelka, 2007).

Mezi pravomoci rady obce patří například:

- zabezpečovat hospodaření obce podle schváleného rozpočtu, provádět rozpočtová opatření v rozsahu stanoveném zastupitelstvem obce,
- plnit vůči právnickým osobám a organizačním složkám založeným nebo zřízeným zastupitelstvem obce, s výjimkou obecní policie, úkoly zakladatele nebo zřizovatele podle zvláštních předpisů, nejsou-li vyhrazeny zastupitelstvu obce (§ 84 odst. 2),
- rozhodovat ve věcech obce jako jediného společníka obchodní společnosti,
- vydávat nařízení obce,
- projednávat a řešit návrhy, připomínky a podněty předložené jí členy zastupitelstva obce nebo komisemi rady obce (zákon č. 128/2000 Sb.).

Starosta

Starosta obce je nejviditelnějším a čelným představitelem obce. I přes fakt, že jde o zástupce obce, nemá téměř žádné pravomoci sám o osobě. Mezi jeho hlavní úkoly patří reprezentace a zastupování obce, ve které byl zvolen z řad zastupitelstva obce. V případě vykonání úkonů, u kterých je potřeba schválení zastupitelstva nebo rady obce je potřeba vyčkat na jejich schválení příslušnými orgány, jinak jsou tyto rozhodnutí neplatná (Koudelka, 2007).

Mezi jeho úkoly patří jmenování/odvolání tajemníka obecního úřadu. Tajemník obcí není ve všech obcích, ale pouze v obcích, v nichž působí pověřený obecní úřad a v obcích s rozšířenou působností. K tomuto jmenování a odvolání je zapotřebí souhlasu ředitele krajského úřadu. V případě, že by došlo k odvolání či jmenování tajemníka obce bez

souhlasu ředitele krajského úřadu toto rozhodnutí by bylo neplatné (Balík, 2009; Kopecký a kol., 2016). Starosta stanoví plat tajemníka dle příslušných právních předpisů a to konkrétně dle zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce (dříve bylo Nařízení vlády č. 330/2003, o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě – to však bylo k 1. 1. 2007 zrušeno) (Zákony pro lidi, 2021), dále dle nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě, a nařízení vlády č. 564/2006 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě (Moderní obec, 2022).

Mezi další úkoly starosty (za předpokladu, že zastupitelstvo nestanoví jinak) patří například odpovědnost za včasné objednání přezkoumání hospodaření obce za předchozí kalendářní rok; plní funkci zaměstnavatele – ukončuje a uzavírá pracovní poměr a stanovuje plat dle platných právních předpisů nebo dále má pravomoc žádat policii o kooperaci kvůli dohledu na veřejný pořádek. Mimo jiné starosta zpravidla svolává a řídí zasedání zastupitelstva a rady obce., podepisuje zápis z jejich jednání a spolu s místostarostou podepisuje právní předpisy obce (Koudelka, 2007).

3.3.2 Vyšší samosprávné celky

Krajské zřízení je vymezeno ústavním zákonem č. 347/1997 Sb., Ústavní zákon o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky a dále zákonem č. 129/2000 Sb., Zákon o krajích (krajské zřízení). Kraj je územím, které je tvořeno společenstvím občanů a má právo na vlastní samosprávu. Disponuje vlastním majetkem a vlastními příjmy, se kterými dále hospodaří (Provazníková, 2015). Dle Wokouna a kol. (2011) je kraj tvořen třemi základními prvky a to:

- územní základ,
- osobní základ neboli obyvatelstvo,
- výkon správy.

Mezi dominantní úkol kraje spadá poskytování služeb veřejného zájmu a mezi jeho tradiční oblasti, ve kterých provádí svůj dohled je oblast sociálních služeb, zdravotnictví, školství, kultura a v neposlední řadě doprava (Pospíšil a Lebieczik, 2017).

V České republice je v současné době zřízeno 14 krajů – jejich rozmístění je vyobrazeno na následující mapě (Obrázek 1):

Obrázek 1: Mapa krajů v České republice

Zdroj: Statní správa, 2021

Z hlediska klasifikace NUTS, jsou kraje takzvaným NUTS III. Toto označení bylo vytvořeno po vstupu České republiky do Evropské unie pro statistické účely (monitorování a následné vyhodnocení) Evropského statistického úřadu a pro porovnání ekonomických ukazatelů členských zemí. V České republice je možné se setkat s rozdělením NUTS I – NUTS III, kdy NUTS I je celé území ČR, NUTS II tvoří regiony soudržnosti a již zmíněné NUTS III jsou kraje. Pro další účely porovnávání existují ještě LAU 1 pro okresy a LAU 2 pro obce (Dotace EU, 2021).

Obdobně jako to bylo u obce má i kraj své orgány, které se podílejí na chodu. Chod kraje zajišťuje zastupitelstvo, hejtman a rada (Provazníková, 2015).

Zastupitelstvo

Zastupitelstvo tvoří nejvyšší volený samosprávný orgán kraje, jehož členové jsou voleni tajným hlasováním dle všeobecného, rovného a přímého volebního práva a jeho členové jsou voleni vždy na čtyřleté období. Četnost schůze zastupitelstva je založena na potřebě projednání záležitostí, ale minimálně se musí sejít jednou za tři měsíce (Ministerstvo vnitra, 2021). Počet členů zastupitelstva je závislý na počtu obyvatel v daném kraji, stejně jako v případě zastupitelstva obce, s tím rozdílem, že zde je minimální počet 45 členů zastupitelstva a maximální počet 65 zastupitelů. Toto pravidlo neplatí pro zastupitelstvo

města Prahy, které má 55–70 členů, přičemž počet členů je stanoven zastupitelstvem hlavního města Prahy maximálně 85 dnů před volbami do zastupitelstev obcí. V případě, že tento počet nebude stanoven, činí počet zastupitelů v hlavním městě Praha 55 členů (Ministerstvo vnitra, 2021).

Počet členů v zastupitelstvu podle počtu obyvatel k 1. 1. roku, v němž se konají volby:

- 45 členů do 600 000 obyvatel
- 55 členů 600 001–900 000 obyvatel
- 65 členů nad 900 000 obyvatel (Zákon č. 129/2000 Sb.)

Z řad zastupitelů je dále volen hejtman kraje a náměstek hejtmána, který ho zastupuje v případě jeho nepřítomnosti.

Zastupitelstvu kraje je vyhrazeno, dle zákona č. 129/2000 Sb., Zákon o krajích, 23 činností, jako například:

- předkládat návrhy zákonů Poslanecké sněmovně,
- předkládat návrhy Ústavnímu soudu na zrušení právních předpisů, má-li za to, že jsou v rozporu se zákonem,
- vydávat obecně závazné vyhlášky kraje,
- koordinovat rozvoj územního obvodu, schvalovat strategie rozvoje územního obvodu kraje podle zvláštních zákonů, zajišťovat jejich realizaci a kontrolovat jejich plnění,
- schvalovat koncepce rozvoje cestovního ruchu na území kraje, zajišťovat jejich realizaci a kontrolovat jejich plnění.

Zastupitelstvu kraje je vyhrazeno rozhodování o:

- nabytí a převod hmotných nemovitých věcí, s výjimkou inženýrských sítí a pozemních komunikací,
- poskytování věcných a peněžitých darů podle zvláštního zákona v hodnotě nad 100 000 Kč jedné fyzické nebo právnické osobě v kalendářním roce,
- poskytování dotací a návratných finančních výpomocí nad 200 000 Kč v jednotlivém případě fyzickým nebo právnickým osobám v kalendářním roce a uzavření

veřejnoprávních smluv o jejich poskytnutí, nejedná-li se o účelové dotace z prostředků státního rozpočtu,

- poskytování dotací obcím z rozpočtu kraje a kontrola jejich využití, s výjimkou poskytování dotací v době vyhlášení krizového stavu podle jiného právního předpisu, je-li dotace poskytována v souvislosti s vyhlášeným krizovým stavem,
- vzdání se práva a prominutí dluhu vyšší než 200 000 Kč (Zákon č. 129/2000 Sb.).

Hejtman kraje

Hejtman kraje, obdobně jako starosta či primátor (u statutárního města) zastupuje kraj navenek, mimo jiné svolává a řídí zasedání zastupitelstva, která jsou veřejnosti přístupná. Dle potřeby může hejtman ze své iniciativy zřídit kontrolní výbory. Výbor finanční, kontrolní a výbor pro výchovu, vzdělávání a zaměstnanost musí zřídit pokaždé (Ministerstvo vnitra, 2021).

Rada

Rada je výkonným orgánem kraje a je tvořena členy zastupitelstva, hejtmanem, zástupcem hejtmana a dalšími zástupci. Počet členů v radě je 9–11 členů podle počtu obyvatel kraje. V hlavním městě Praha tvoří radu 11 členů a mezi členy patří primátor, jeho náměstkové a další členové (Ministerstvo vnitra, 2021). Radě je vyhrazeno 15 různých úkonů, mezi ně například spadá:

- zabezpečovat hospodaření podle schváleného rozpočtu, provádět rozpočtová opatření v rozsahu svěřeném zastupitelstvem,
- stanovit počet zaměstnanců kraje zařazených do krajského úřadu, do zvláštních orgánů kraje a do organizačních složek a objem prostředků na platy těchto zaměstnanců,
- na návrh ředitele krajského úřadu jmenovat a odvolávat vedoucí odborů krajského úřadu v souladu se zvláštním zákonem; jmenování nebo odvolání vedoucích odborů bez návrhu ředitele je neplatné,
- zřizovat a zrušovat podle potřeby komise rady, jmenovat a odvolávat z funkce jejich předsedy a členy,

- ukládat krajskému úřadu úkoly v oblasti samostatné působnosti a kontrolovat jejich plnění (zákon č. 129/2000 Sb.)

3.4 Finanční a majetková analýza (FAMA)

Oproti standardní finanční analýze, jejímž cílem je komplexní zhodnocení finanční situace obce (Knápková a kol., 2017), je finanční a majetková analýza neboli FAMA komplexnější metoda, která je zaměřena převážně na rozpočet (Peková a kol., 2019). FAMA patří mezi nejhodnější analytické postupy určené pro rozvoj regionu, která sleduje stav majetku a jeho očekávaný vývoj očekávané příjmy a výdaje, plánování investic a fázi zadlužení. Cílem finanční a majetkové analýzy je určit postavení hospodaření ke vztahu k majetku obce, kdy trend hospodaření je stanoven v obecním rozpočtu. Výsledkem jsou poté investiční programy, návrhy na úvěrování investic, slabé a silné stránky SWOT analýzy nebo plán na realizaci úkolů v souvislosti se strategickým plánováním (Peková a kol., 2019).

Při odhadování rozvoje zvolených ukazatelů se přihlíží k ukazatelům, jako je růst mezd, míra inflace, odhad daňových příjmů, míra meziročního růstu příjmů a výdajů, míra přebytku ročního rozpočtu a další, neboť tyto zdroje mají vliv na ekonomickou efektivnost obce (Gavriluță a kol., 2020). Finanční analýzu je možné z hlediska času rozdělit na retrospektivní a prospektivní analýzu (Peková a kol., 2019).

3.5 Retrospektivní analýza

Při zpracování finanční analýzy rozpočtu je vždy prvním krokem retrospektivní analýza, která je pohledem do minulosti. V této fázi se vychází ze skutečných údajů finančního hospodaření za předešlá období. Sledujíc se zde hodnoty určitých příjmů a výdajů doplněné údaji týkající se majetku obce, které jsou vždy v počtu druhu potřebném pro danou oblast hodnocení. V České republice je možné provádět tuto analýzu teprve od roku 1993, tedy v době, kdy proběhla daňová reforma a následně roku 2001 vstoupilo v platnost nové rozpočtové určení daní, které se řídí zákonem č. 243/2000 Sb.

3.6 Prospektivní analýza

Prospektivní analýza se může zahájit po provedení analýz dosavadního vývoje příjmů a výdajů rozpočtu a vývoje majetku. Pro pravděpodobnostní odhad rozpočtu se využívají koeficienty, které se přiřadí ke každému ze základních ukazatelů podle míry očekávaného vývoje. Při tomto odhadu se využijí interní analýzy, které navazují na retrospektivní analýzu, ale také externí analýzy, které mohou představovat prognózy makroekonomických ukazatelů – vývoj mezd. Není však možné odhadnout veškeré prognózy, neboť prognózy na místní, regionální ani státní úrovni nelze předpovědět. Jelikož prognózy jsou nestabilního charakteru je jejich platnost omezena z hlediska času, je tak nutné mít vypracováno několik variant možného vývoje rozpočtu (Peková a kol., 2019).

3.7 Základní ukazatele FAMA

- Demografické ukazatele
- Vývoj majetku obce
- Vývoj příjmů a výdajů obce
- Zadlužení obce
- Investiční program obce
- Plány prodeje majetku obce (Peková a kol., 2019)

3.7.1 Demografické ukazatele obce

Počet obyvatel dané obce je základním ukazatelem, který se využívá pro komparační analýzu, ale je využíván pro vytvoření relativních ukazatelů finanční a majetkové analýzy. V rámci obou časových analýz se dělá zjednodušená tabulka, kdy je zvolen běžný rok, a v rámci prospektivní analýzy jsou odhadovány ukazatele na příštích deset let. Tento odhad stojí na základech dosavadního vývoje minimálně pěti let a na odhadu budoucího vývoje. Pro tyto podklady jsou často využívány statistické zdroje z českého statistického úřadu, ze kterého se pro detailnější výsledky zahrnují i další demografické ukazatele jako třeba věková skladba obyvatel dané obce (Peková a kol., 2019).

Mezi základní demografické ukazatele patří dle Pekové a kol. (2019):

- celkový počet obyvatel,
- počet mužů a počet žen,
- obyvatelé do 14 let,
- obyvatelé starší 65 let,
- míra nezaměstnanosti.

3.7.2 Vývoj majetku obce

Proto, aby mohl územní samosprávný celek existovat je potřeba mimo finanční stránky obce také vlastnit a spravovat majetek, který je významným předpokladem pro rozvoj území, který je spjat s péčí o potřeby občanů žijících v dané obci (Havlan, 2008). Na příkladu pozemků či budov mohou tyto statky mít vliv na plnění sociálně-ekonomického vývoje určitého území (Kadeřábková a Peková, 2012). Aby byla správa majetku efektivní je potřeba majetek řádně evidovat, ocenit, měly by být vytvářeny plány využívání majetku a odhad finanční zatíženosti a rozvoj majetku. Z tohoto je tedy patrná jasná propojenost mezi rozpočtem, evidencí majetku a investičními záměry. Z rozpočtu by mělo být jasné, jaká část financí je vymezena na údržbu majetku a v investičních záměrech by měly být zahrnuty požadavky na stav majetku a potřebu jeho využití (Peková a kol., 2019). Jako zdroj informací se v této oblasti využívá roční rozvaha aktiv a pasiv obce, členěná podle kapitol, typu majetku a jeho hodnoty.

Ukazatele majetku obce:

- Majetek celkem (aktiva stálá i oběžná)
- Pozemky
- Stavby
- Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek
- Dlouhodobý hmotný majetek (Peková a kol., 2019)

3.7.3 Příjmy a výdaje obce

Základní ukazatele rozpočtu FAMA vycházejí oproti běžnému rozpočtu z druhového členění rozpočtové skladby. Důvodem je to, aby je při změně rozpočtové skladby nebylo nutné

znovu definovat, ale aby se jednalo pouze o doplnění čísel položek, které jsou součástí daného ukazatele.

Tabulka 1: Základní ukazatele rozpočtu obce

Číslo řádku	Ukazatel	Přiřazení položek dle platné druhové rozpočtové skladby
1	DPFO ² ze závislé činnosti	1111
2	DPFO ze samostatné činnosti	1112–1119
3	DPPO ³ bez obcí a krajů	1121
4	DPPO za obec	1122
5	DPH	1211
6	Daň z nemovitosti	1511
7	Místní poplatky (poplatek ze psů, ze vstupného, z pobytu ...)	1341–1349
8	Daňové příjmy celkem	1111–1999 (třída 1)
9	Příjmy z vlastní činnosti (běžná část nedaňových příjmů)	2111–2199
10	Neinvestiční přijaté dotace (po konsolidaci)	4111–4199 (bez 413)
11	Běžné příjmy (po konsolidaci)	Součet řádků 8, 9, 10
12	Ostatní příjmy	2210–2999
13	Kapitálové příjmy	3111–3999 (třída 3)
14	Kapitálové příjmy z prodeje dlouhodobého majetku	3111–3119
15	Kapitálové dotace	4211–4299
16	Příjmy celkem (po konsolidaci)	Součet řádků 11,12,13,15
17	Běžné výdaje (po konsolidaci)	5011–5999 (bez 534)
18	Kapitálové výdaje	6111–6999

² DP – daň z příjmů fyzických osob

³ PO – daň z příjmů právnických osob

19	Výdaje celkem (po konsolidaci)	Součet řádků 17 a 18
20	Financování	8111–8999 (třída 8)
21	Příjmy z dlouhodobých půjček a dluhopisů	8121 + 8123 + 8221 + 8223
22	Výsledek hospodaření	Řádek 16–19 + 20

Zdroj: Vyhláška č. 412/2021 Sb., o rozpočtové skladbě; Peková a kol., 2019

Číslo řádku, které je přiřazeno konkrétnímu ukazateli, je aplikováno při sestavování relativních ukazatelů.

3.7.4 Zadlužení obce

Zadlužení obce vzniká při situaci, kdy je obec donucena vzít si bankovní úvěr k tomu, aby byla schopna financovat modernizaci a rozvoj obce, na kterou již nezbyvají finance, neboť finance jsou spotřebovány převážně na udržení provozu zařízení, která jsou ve správě obce. Aby bylo možné předejít velkému zadlužení obce, je nutné, aby byl posouzen účel investice, náklady investice, ale také její ekonomická návratnost a její přínos. Odpovědi na tyto otázky jsou podstatné nejen pro banku, která bude poskytovat úvěr, ale také pro obec, která díky tomu získá přehled o tom, zda bude schopna úvěr řádně splácet, jaká výše úvěru bude optimální, optimální dobu splácení a způsob splátek, aniž by byl ohrožen další chod obce (Peková a kol., 2019).

3.7.5 Investiční program obce

Při sestavování rozpočtu je potřeba se zaměřit také na položku investic, kdy je potřeba, aby se obec rozhodla, jestli bude rozšiřovat svůj majetek a poskytované statky a jestli k tomu má dostatek finančních prostředků. Při rozhodování o majetku je důležité si uvědomit, zda koupit majetek zcela nový anebo vynaložit finance na jeho opravu a údržbu. Pořízení nového majetku je spjato se značným výdajem financí, které jsou poté stejně doprovázeny dalšími financemi na údržbu a opravu, takže je důležité si uvědomit, zda jsou finance nejen na pořízení, ale také na následnou údržbu a zda bude majetek využíván a nebyla tak investice zbytečná. Do pořizovací ceny je nutné zahrnout i případné provize třeba makléřům nebo poradcům, ale také úroky, které jsou spjaty s úvěrem (Skálová a kol., 2020). V případě, že

se obec rozhodne pro nový majetek, měla by takovému rozhodnutí předcházet inventura, které posoudí možnost využití stávajícího majetku namísto nového. Jelikož obec disponuje omezenými zdroji, není možné všechny naplánované investice plnit současně, ale je potřeba je plnit dle priorit, které jsou seřazeny na základě naléhavosti, významnosti, efektivity, ale jsou také výsledkem dlouhodobé komunikace s občany i podnikateli a dle výsledků odborných analýz. Pro představení investičního programu veřejnosti, ale také jako podklad při žádosti o úvěr může sloužit zjednodušená tabulka, kde je uveden název investice (například „výstavba kanalizační sítě“) a dále jsou v jednotlivých letech uvedeny náklady, které bude potřeba vynaložit v souvislosti s touto akcí (Peková a kol., 2019). Toto je však nedostačující pro samotný popis konkrétní investice, která by měla obsahovat:

- název a investiční záměr,
- charakteristika investičního záměru,
- umístění investice,
- časový horizont,
- návaznost na další rozvojové aktivity,
- potřebné prostředky a jejich množství,
- zdroje financí,
- odpovědní pracovníci,
- datum zpracování a aktualizace údajů (Peková a kol., 2019).

3.7.6 Prodej majetku obce

Prodej majetku je zapisován a zpracováván do obdobné tabulky jako v případě investic, kde jsou uvedeny jednotlivé odprodeje majetku a očekávané příjmy z tohoto prodeje do rozpočtu (Peková a kol., 2019).

3.8 Propočtové a podílové ukazatele FAMA

System ukazatelů FAMA by měl pokrýt všechny důležité aspekty hodnocení a neměla by tak být opomenuta žádná oblast. Dle Markic (2014) dobrým ukazatelem/indikátorem je takový ukazatel, jenž je teoreticky podložen a správně reprezentuje realitu, to znamená, že je odolný proti nedostatkům v podkladových datech, zároveň je navržen tak, aby jeho

vyhodnocení ukázalo na problémové oblasti v hospodaření obce. Výhodou je, že tato analýza umožňuje porovnávat hodnoty obcí za delší časové období, kdy je ale vhodné vybírat si obce, které jsou velikostně stejné, popřípadě na základě jiných, obdobných parametrů (Peková a kol., 2019).

Tabulka 2: Propočtové a podílové ukazatele/indikátory FAMA

<u>Ukazatel/indikátor</u>	<u>Výpočet ukazatele</u>
Celkové příjmy na 1 obyvatele	$\frac{\text{celkové příjmy (16)}}{\text{počet obyvatel}}$
Vlastní příjmy na 1 obyvatele	$\frac{\text{celkové příjmy} - \text{kapitálové dotace (15)} - \text{neinvestiční dotace(10)}}{\text{počet obyvatel}}$
Daňové příjmy na 1 obyvatele	$\frac{\text{daňové příjmy celkem (8)}}{\text{počet obyvatel}}$
Běžné výdaje na 1 obyvatele	$\frac{\text{běžné výdaje (17)}}{\text{počet obyvatel}}$
Kapitálové výdaje na 1 obyvatele	$\frac{\text{kapitálové výdaje (18)}}{\text{počet obyvatel}}$
Celkové výdaje na 1 obyvatele	$\frac{\text{celkové výdaje (19)}}{\text{počet obyvatel}}$
Koeficient míry soběstačnosti	$\frac{\text{celkové příjmy} - \text{kapitál. dotace} - \text{neinvestiční dotace}}{\text{celkové příjmy}}$
Koeficient míry závislosti na neopakovatelných příjmech	$1 - \left(\frac{\text{běžně opakující se příjmy (11)}}{\text{příjmy celkem}} \right)$
Koeficient míry krytí běžných výdajů	$\frac{\text{běžné výdaje}}{\text{běžně opakující se příjmy}}$
Hrubá úspora	Příjmy celkem - běžné výdaje
Koeficient investičního podílu	$\frac{\text{kapitálové výdaje}}{\text{celkové výdaje}}$
Koeficient míry samofinancování investic	$\frac{\text{hrubá úspora}}{\text{kapitálové výdaje}}$
Koeficient míry krytí kapitálových výdajů kapitálovými příjmy	$\frac{\text{kapitálové příjmy (13)}}{\text{kapitálové výdaje}}$
Koeficient míry krytí kapitálových výdajů z kapitálových dotací	$\frac{\text{kapitálové dotace}}{\text{investiční výdaje (18)}}$

Hodnota majetku na 1 obyvatele	$\frac{\text{hodnota majetku celkem}}{\text{počet obyvatel}}$
Hodnota dlouhodobého hmotného majetku na 1 obyvatele	$\frac{\text{dlouhodobý hmotný majetek celkem}}{\text{počet obyvatel}}$
Hodnota pozemků na 1 obyvatele	$\frac{\text{pozemky}}{\text{počet obyvatel}}$
Hodnota staveb na 1 obyvatele	$\frac{\text{stavby}}{\text{počet obyvatel}}$
Běžně opakující se příjmy na majetek	$\frac{\text{běžně opakující se příjmy}}{\text{majetek celkem}}$
Běžně se opakující příjmy na dlouhodobý majetek	$\frac{\text{běžně opakující se příjmy}}{\text{dlouhodobý hmotný majetek celkem}}$
Běžně se opakující příjem na stavby	$\frac{\text{běžně se opakující příjmy}}{\text{stavby}}$

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat Peková a kol. (2019)

Hodnoty, jež je potřebné dosadit do vzorců, jsou vztaženy k základním ukazatelům rozpočtu, které jsou uvedeny v tabulce 1. Po provedených výpočtech je tak možné zjistit, zda se finanční hospodaření obce v čase zlepšuje či dochází ke stagnaci (Peková a kol., 2019).

3.9 Rozpočet

Financování samosprávných území je upraveno zákonem č. 250/2000 Sb., zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v platném znění, který udává, že financování územních samosprávných celků a svazků obcí je založeno na ročním rozpočtu a střednědobém výhledu rozpočtu. Mimo rozpočtu je finanční soustava územní samosprávy doplněna ještě o mimorozpočtové fondy (Peková, 2011).

V rozpočtu neboli decentralizovaném peněžním fondu jsou obsaženy příjmy, které jsou získávány na základě rozdělení v rozpočtové soustavě. Tyto přidělené finance jsou využívány a určeny na financování veřejných a smíšených statků. Stejně jako rozpočet státu i rozpočet určený městům a obcím má nenávratný, neekvivalentní a nedobrovolný způsob financování (Provazníková, 2015) a jeho schvalování a aktualizace je v rukou zastupitelstva (Pavlík, 2014). Rozpočet lze tedy chápat, jako nástroj pro zabezpečení a financování obecní

politiky, který umožňuje shodu mezi plánovanými příjmy a výdaji obce (Provazníková, 2015).

Rozpočet v ČR je v souladu s kalendářním rokem, tedy od 1.1 aktuálního roku do 31. 12. téhož roku, kdy rozpočet lze charakterizovat vztahem⁴ $F_1 + P - V = F_2$. Tento vztah může dosáhnout dvou různých výsledků. Může nastat situace, kdy F_2 je větší než F_1 a došlo tak k vytvoření finanční rezervy, se kterou bude hospodařeno v dalším rozpočtovém období. Naopak, když F_2 je menší, než F_1 je nutné využít rezervy z minulých let nebo jiných prostředků, aby došlo k vyrovnaní rozpočtové bilance. V případě, že obec nemá prostředky z rezerv, musí využít jiné možnosti k financování svého fungování jiné prostředky, a to třeba prostředky z tak zvaného překlenovacího úvěru (Provazníková, 2015).

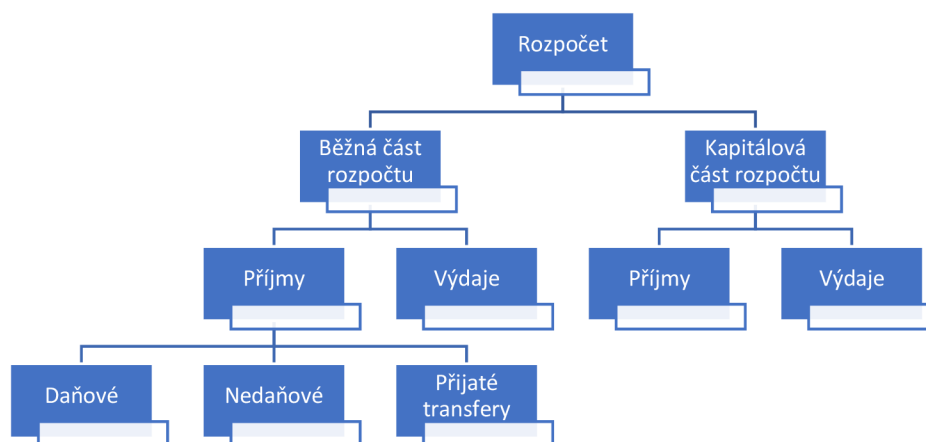
Pro plánování rozpočtu je podstatné, aby navržený rozpočet splnil požadavky efektivity, hospodárnosti a účelnosti při nakládání s veřejným majetkem, neboť rozpočet, jež plánuje obec, podléhá každoročně kontrole ze strany krajského úřadu, ale i auditorů (Pavlík, 2014). Proto, aby mohl být rozpočet optimálně navržen, měl by být v souladu se strategií a vizí daného města či obce, měl by být plánován s dostatečným předstihem, neboť sestavení rozpočtu není pouze etapa, která by měla pouhý jeden krok (Peková, 2011). Pokud je rozpočet sestavován na poslední chvíli, nezbyvá následně čas na diskuzi s odpovědnými zaměstnanci, obchodními partnery či zastupiteli, v neposlední řadě nejsou výdaje podrobně popsány, pouze stručně bez konkrétního a podloženého propočtu (Pavlík, 2014).

Sestavení rozpočtu je rozčleněno do následujících sedmi etap a jejich časový horizont činí 1,5 – 2 roky: sestavení návrhu > projednání návrhu > schválení návrhu > plnění územního rozpočtu > průběžná kontrola > sestavení přehledu o skutečném vývoji > projednání a následná kontrola (Peková, 2011).

Díky vlivům působení různých faktorů není vývoj příjmů a výdajů vždy v harmonii a neprobíhá přesně dle časového plánu. Tyto výkyvy je potřeba následně vyrovnávat. Stav, ve kterém dochází k vyrovnaní vývoji příjmů a výdajů se označuje jako bilance územního rozpočtu. Příjmy a výdaje, které tvoří rozpočet, se dělí podle rozpočtové skladby na běžný a kapitálový rozpočet (Peková, 2011).

⁴ F_1 jsou finance, které má obec na počátku rozpočtového období; P jsou příjmy obce; V představuje výdaje obce; F_2 jsou peněžní prostředky, kterými disponuje obec na konci rozpočtového období

Graf 1: Schéma rozpočtu

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat - Peková (2011)

Běžná část rozpočtu

Běžná část rozpočtu je tvořena převážně příjmy a výdaji, které se každoročně opakují a dají se tak plánovat, pouze část příjmů či výdajů má nahodilý charakter (Peková, 2011), tím pádem by nemělo běžně docházet k deficitu běžného rozpočtu za normálních okolností a měl by mít tento rozpočet spíše přebytkový charakter (Peková a kol., 2012). V případě dlouhodobého schodku je potřeba analyzovat důvody, které zapříčiňují tento stav a eliminovat je (Peková, 2011). Dle Pekové (2011) jsou složky příjmů a výdajů následující:

Příjmy běžné části rozpočtu:

- Daňové
 - svěřené daně
 - sdílené daně
 - místní daně
 - správní poplatky
- Nedaňové
 - uživatelské poplatky za služby
 - příjmy z pronájmu majetku
 - příjmy od vlastních neziskových organizací
 - zisk z podnikání
 - ostatní

- Přijaté transfery
 - běžné dotace ze státního rozpočtu a státních fondů
 - od územních rozpočtů
 - ostatní (přijaté dary, sankce ...)

Výdaje běžné části rozpočtu:

- veřejné služby (veřejná správa)
- veřejný pořádek (policie, hasiči)
- vzdělání
- zdravotnictví
- bydlení
- komunální služby
- podnikání
- běžné výdaje (pokuty)
- placené úroky
- dotace jiným rozpočtům

Kapitálová část rozpočtu

Kapitálová část rozpočtu je spíše opakem běžné části rozpočtu, neboť ta převážně zahrnuje neopakující se a jednorázové příjmy a výdaje. Jednorázové příjmy jsou tvořeny například prodejem dlouhodobého majetku (Kadeřábková a Peková, 2012). Kapitálové výdaje jsou tvořeny financováním investičních záměrů obce, jako například koupě, rekonstrukce či stavba (Rok v Obci, 2015).

Složky příjmů a výdajů kapitálové části rozpočtu dle Pekové (2011):

Příjmy:

- prodej majetku
- kapitálové přijaté dotace z rozpočtové soustavy
- příjmy z investičních úvěrů a půjček
- příjmy z emise vlastních obligací
- dary na investice

- přebytek běžné části rozpočtu

Výdaje:

- investice
- kapitálová dotace jiným rozpočtům
- nákup obligací a akcií
- poskytované střednědobé a dlouhodobé půjčky
- splátky dříve přijatých půjček
- na krytí deficitu běžné části rozpočtu

3.10 Majetek územních samosprávných celků

Pravomoc obce vlastnit a pečovat o majetek je zakotvena v Ústavě České republiky, ale i v zákoně o obcích (Jahoda a kol., 2003).

Kaganova a Kopanyi (2014) upozorňují, že místní samosprávy kontrolují rozsáhlá portfolia hmotných aktiv, která obvykle obsahují největší podíl místního veřejného bohatství a jsou spravována těmito samosprávami jménem místních daňových poplatníků a obyvatel. Dobrá správa věcí veřejných je i nadále klíčem k dobrému stavu veřejných financí a kvalitě a udržitelnosti místních služeb, což přispívá k místnímu hospodářskému rozvoji a kvalitě života. Lepší správa přináší řadu výhod, včetně skutečných úspor a dodatečných příjmů do místního rozpočtu, lepšího majetku a služeb a větší důvěry mezi lidmi a vládou. Správa majetku zůstává technickou oblastí, takže pracovníci místní správy musí získat odborné znalosti a věnovat pozornost regulačním, procesním, realitním a provozním detailům.

Do majetku obce či kraje patří věci, byty, nebytové prostory (Havlan, 2008), ale také výše zmíněné budovy, pozemky, majetky využívané pro chod obce (kraje) – kanalizace, vodovodní sítě, čističky odpadních vod a majetky, využívané v oblasti občanské vybavenosti – školy/školy (Kadeřábková a Peková, 2012), zdravotnická zařízení či okolní pozemky (Kaganova a Nayyar-Stone, 2000). Není stanoven konkrétní majetek, jež může obec vlastnit, je pouze stanovena pomyslná hranice, kdy obec či kraj musí vlastnit minimálně tolik majetku a v potřebném rozsahu, kvalitě a druhu, aby byla schopna řádně a efektivně plnit funkce a úkoly, které patří do jejích povinností (Havlan, 2008). Mimo uspokojování potřeb bydlení do této oblasti lze zahrnout dále ještě ochranu a rozvoj zdraví, vhodné životní podmínky,

dopravní infrastrukturu, potřebné množství informací, výchovu a vzdělání, kulturní život, ale také ochrana veřejného pořádku (Havlan, 2008). To potvrzuje i Shkilnyak (2018), který uvádí, že místní samosprávy musí neustále sledovat a řídit proces nejen pohybu, ale i fungování obecního majetku bez ohledu na jeho povahu a účel. Mimo zajištění potřeb svých občanů je možné využít majetek k podnikání, kdy obec vloží svůj majetek do obchodních společností a získá tak další příjmy do svého rozpočtu (např. podíl na zisku, příjmy z pronájmu nebo prodeje majetku) (Kadeřábková a Peková, 2012).

Majetek obcí a krajů lze rozdělit na dvě hlavní skupiny – hmotný a nehmotný majetek (Havlan, 2008). Hmotný majetek je dále rozdělen na věci nemovité a movité (Havlan a kol., 2014). Pod nemovité věci spadají nemovitosti, což jsou pozemky, budovy a dopravní cesty (Kadeřábková a Peková, 2012). Pozemek se pro účely evidence v katastrálním úřadu dále člení na zemědělské pozemky (orná půda, chmelnice, vinice, zahrady, ovocné sady a trvalý travní porost), lesní pozemky, vodní plochy, zastavěné plochy a nádvoří (Havlan a kol., 2014). Druhou skupinou jsou movité věci zahrnující nábytek, vybavení, stroje, počítače či dokonce zvířata (Havlan a kol., 2014).

Následně nehmotný majetek je tvořen složkami duševního vlastnictví, majetkových práv, cenných papírů a peněz (Jahoda a kol., 2003). Do duševního vlastnictví jsou zahrnuty registrované ochranné známky a průmyslová práva (Jahoda a kol., 2003).

Mimo vyrovnaný rozpočet je rozšiřování majetku jedním ze základů rozvoje ekonomiky, proto je potřeba, aby byly zpracovány kvalitní investiční strategie a analýzy pro efektivní rozhodování volených orgánů (Jahoda a kol., 2003; Kadeřábková a Peková, 2012). Navíc rozvoj majetku patří do povinností, které má územní samospráva jako vlastník majetku. Mezi další jeho povinnosti patří zvelebování vlastního majetku, tedy využití majetku tak, aby došlo k efektivnímu zabezpečení veřejných statků (Kadeřábková a Peková, 2012). To potvrzuje i Knápková a kol. (2017), která tvrdí, že není důležité množství majetku, ale především jeho efektivní využití oproti ostatním. Dále respektovat požadavky maximální hospodárnosti, v případě prodeje/směny/darování či pronájmu nemovitého majetku zveřejnit tuto informaci na úřední desce, vést evidenci majetku a využívat majetek způsobem, který povede k rozvoji daného území (Kadeřábková a Peková, 2012).

Měření a hodnocení výkonnosti na úrovni organizací veřejného sektoru je nesmírně složitý proces. Skutečnost, že činnost těchto organizací by měla být vykonávána v souladu s

veřejným zájmem a s nejlepším využitím veřejných zdrojů, často slouží jako dostatečný argument pro potvrzení a prokázání řádného hospodaření s veřejnými zdroji ze strany těchto organizací (Štrangfeldová a Štefanišinová, 2020). Závěrečné hodnocení hospodaření obce lze najít v jejím účetnictví, jelikož obec je povinna vést dle zákona o účetnictví č. 563/1991 Sb., přehled o hospodaření obce. Mimo rozvoje majetku a uspokojování potřeb svých obyvatel je potřeba, aby obec v souvislosti s majetkem sledovala také, jestli dlužníci řádně a včas hradí své závazky, dále kontrolovat, aby nedošlo k promlčení nebo zániku těchto práv (Kočí, 2012). Obec musí hospodaření obce podrobit každoroční kontrole, kterou si může zajistit buďto u krajského úřadu, nebo zadá tento požadavek na přezkoumání auditorovi či auditorské společnosti. V případě, že si obec nevybere žádnou z možností, audit provede příslušný krajský úřad sám. Náklady v případě provedení auditu krajským úřadem nese úřad, v případě kontroly ze strany auditora jsou náklady hrazeny obcí z rozpočtových prostředků (Kočí, 2012).

3.11 SWOT analýza

SWOT analýza tvoří jednu z nejužitečnějších analýz pro správné řízení obcí či krajů, protože před každým rozhodnutím je potřeba, aby starosta či hejtman bral v úvahu veškeré varianty a mohl se tak správně rozhodnout (Půček, 2020; Enache a kol., 2010). SWOT analýza neslouží pouze pro správné rozhodování v územní samosprávě, ale má všestranné využití i v projektech, výběru dodavatelů a mnoho dalších (Půček, 2020). Pro zobrazení variant slouží právě SWOT analýza, která se dle Damian a kol. (2014) skládá ze čtyř částí:

- **strengths** (silné stránky),
- **weaknesses** (slabé stránky),
- **opportunities** (příležitosti),
- **threats** (hrozby).

Silné a slabé stránky jsou vnitřními proměnnými, které může územní samospráva sama ovlivnit, naproti tomu jsou příležitosti a hrozby jako vnější proměnné, které jsou ovlivněny zvenku a obec či kraj je nemůže zcela ovlivnit (Damian a kol., 2014). Silné stránky jsou tvořeny vlastnostmi, ve kterých je daná instituce dobrá, v čem vyniká. Jsou to kladné schopnosti a dovednosti, které by měly být využity pro dosažení cílů. Naopak slabé stránky jsou nedostatky, které daná samospráva má a mohou tak omezovat výkon instituce. Pod

příležitostmi se skrývají potenciální možnosti z vnějšího prostředí, které mohou pomoci k dosažení cíle. Poslední složkou je hrozba, která je tvořena událostmi, které mohou negativně ovlivnit situaci (Damian a kol., 2014; Půček, 2020).

Co se týče managementu v samosprávě, je důležité se cíleně zaměřit na silné stránky a příležitosti, než se naopak věnovat ve velkém časovém fondu slabým stránkám a jejich odstranění a ztratit tak drahocenný čas, který bylo možné věnovat činnostem, které by mohly být snáze dosažitelné. K eliminaci slabých stránek je možné využít i příležitosti, které mohou snížit riziko ovlivnění slabými stránkami instituce. Pro to, aby bylo možné sestavit správně SWOT analýzu je potřeba získat důležité a pravdivé informace o dané obci či kraji, například z výročních zpráv, rozpočtů, datových zpráv či dalších pramenů (Půček, 2020).

4 Vlastní práce

Pro zpracování finanční a majetkové analýzy bylo vybráno město Ústí nad Labem a město Hradec Králové. Tyto města byly vybrány na základě podobnosti v počtu obyvatel a na základě podobné rozlohy. Data potřebná pro vyhodnocení popisované analýzy byla k nalezení v rozpočtech za období let 2015–2020 na webových stránkách konkrétního města, popřípadě další data byly k dispozici na webových stránkách Českého statistického úřadu (dále jen „ČSÚ“) a na internetovém portálu Monitor, jež je pod správou Ministerstva financí.

4.1 Historie města Ústí nad Labem

První zmínka života v Ústí nad Labem se datuje před více než 20 000 lety, kdy obyvatelé žili v údolí řeky Bíliny. Tento fakt je dokládán pomocí archeologických nálezů, které byly nalezeny v okolí Stadice, což je obec s necelými 300 obyvateli, která se nachází v blízkosti Trmic. Trmice jsou v současné době součástí Ústeckého kraje a sousedí přímo s Ústeckým krajem. V 90. letech 20. století zde byly nalezeno místo, kde žili lovci mamutů. Toto místo je jedním z nejbohatších nalezišť tohoto druhu v České republice. Nalezeny zde byly pravěké lovecké vybavy a zlomky kostí ulovených zvířat mamuta, nosorožce či soba, které dodnes tvoří sbírku v ústeckém muzeu.

Dalším zlomovým okamžikem pro Ústí nad Labem bylo období vlády Přemyslovců, kdy dominantní postavení získala oblast Chlumec, která se stala významným obchodním uzlem pro cestu z Čech do Saska a Lužice. Odehrála se zde i významná bitva českých dějin. V této bitvě došlo k porážce německého císaře Lothara III., kdy na oslavu vítězství této bitvy byla obnovena rotunda Sv. Jiří na Řípu. V návaznosti na další významnou událost, kterou byla svatba mezi dcerou českého knížete Bedřicha Žofíí, a synem Oty Albrechta se stávalo Ústí nad Labem čím dál více významným centrem a získává později tak post nejstaršího královského města v Čechách.

Tento královský život a rozvoj města byl přerušen husitskými válkami, kdy se stalo Ústí terčem útoku husitských vojsk, kterým nakonec podlehl. Husité vtrhli do města a následně došlo k jeho zničení, které přetrvávalo další tři roky. Od 30. let 15. století došlo k pomalému obnovování prosperity města, ale úspěchu se město dočkalo na přelomu

15. – 16. století za vlády Jagellonců. Na rozvoji se podílelo dolování a zpracování stříbra a cínu doprovázené rozvojem kultury v 16. století.

Po řadě úspěchů přišla opět katastrofa a tentokrát v podobě morové epidemie, která zasáhla Ústecko v letech 1680. Ani další léta nebyla pro Ústí příliš příznivá, neboť právě tímto územím procházela řada vojsk během válečných období, které vedla Marie Terezie a následně její syn Josef II. Toto pořad královské město mělo právo hrdelního soudu a dodnes jsou ještě zachovány pozůstatky katovny, které bylo obnoveno a slouží jako vyhlídkové místo.

I přes skutečnost, že následující století byly nástupem průmyslové revoluce, nebylo toto období opět pro obyvatele tím šťastným, neboť bylo vlivem válek zničeno mnoho vesnic a měst včetně města Chabařovice, ale také se opět šířily epidemie a projevovaly se případy rabování.

19. století bylo zlomovým pro obyvatele, neboť Ústí zaznamenalo největší rozkvět za celou svou existenci. Rozvoji velice napomohla poloha města, která byla využita jako dopravní křižovatka, ale také se zde nacházel bohatý zdroj hnědého uhlí. Následně byly strženy městské hradby a brány a město se tak otevřelo dalšímu rozvoji v oblasti dopravy a průmyslu. Mimo rozvoj cukrovarů, lihovarů a textilní výroby se z města stala v roce 1856 takzvaná chemická továrna, která je dominantou hospodářského rozvoje dodnes.

Ve 40. letech 19. století byla zahájena paroplavba na Labi, byla spuštěna železnice z Prahy do Drážďan se zastávkou v Ústí nad Labem. Postupem se budovala hustší železniční síť, která spojovala Ústí s jinými, významnými centry průmyslu a obchodu. Na přelomu 19. – 20. století bylo dosaženo vrcholu v rozvoji říční dopravy, kdy se stalo Ústí největším přístavem Rakouska-Uherska. Tento rozmach se projevoval i na růstu obyvatelstva, kdy za 70 let vzrostl počet obyvatel z původních 1759 (v roce 1830) na více než 37 000 obyvatel v roce 1900. Obyvatelstvo v té době bylo tvořeno z velké části německými obyvateli, kteří však nechtěli být součástí nově vzniklé Československé republiky, tak docházelo k nepokojům a k rabování, které následně vyústilo vstupem československé vojenské jednotky na území a převzalo tak kontrolu. I přes překážky, se kterými se potýkalo město, pokračoval rozvoj města v podobě výstavby nemocničního areálu Masarykovy nemocnice v letech 1926–1937, stavby mostu Dr. Edvarda Beneše či stavba Masarykova zdymadla.

V popředí stál podnik Georg Schicht, který je znám pod názvem SETUZA, mezi jehož nejznámější výrobky patří jedlý tuk Ceres, kosmetika Elida anebo mýdlo s jelenem.

V období druhé světové války se Ústecko stalo na nějaký čas součástí Německa a došlo opět ke zničení velké části města, misty i ke kompletnímu zničení místních čtvrtí. V důsledku předchozího vyhnání a vyvraždění židovského obyvatelstva a následného odsunu německého obyvatelstva za války pocítilo Ústí značný pokles obyvatelstva. Po válce se na území rozvíjel těžký průmysl, a i počet obyvatel procházel vývojem, kdy byla dosažena hranice sto tisíc obyvatel. I přes rozvoj a vývoj počtu obyvatel se nepodařilo v některých částech dosáhnout stejné úrovně jako před válkou a došlo tak k zániku některých obcí. Obce zanikaly u důsledkem postupující povrchové těžbě uhlí. Zanikly obce Dělouš, Užín, Varvažov, Vyklice nebo Hrbovice.

Po roce 1989 nastal rozvoj samosprávy obcí a měst Ústecka, začaly se objevovat první základy občanské společnosti, rozvíjela se příhraniční spolupráce se Saskem, byla vybudována Univerzita J. E. Purkyně jako symbol posílení významu města (Ústí nad Labem, 2022).

4.2 Charakteristika města Ústí nad Labem

Ústí nad Labem se nachází v oblasti Českého středohoří na severu Čech. Je sedmým největším městem v České republice se svými necelými 92 000 obyvateli k 1. 1. 2021 a rozlohou 93,95 km² a je krajským městem Ústeckého kraje (CZSO, 2021). Dříve bylo Ústí nad Labem dominantním průmyslovým městem, dnes je zaměřeno na obchodní, kulturní a sportovní oblast života (Ústí nad Labem, 2022a).

Město je rozděleno na 26 katastrálních území a na čtyři samosprávně obvody. Tři ze čtyř obvodů jsou dále rozděleny na dva městské obvody.

Samosprávné obvody:

- Ústí nad Labem – město
- Ústí nad Labem – Neštětice
- Ústí nad Labem – Severní Terasa
- Ústí nad Labem – Střekov

Zastupitelstvo je tvořeno třiceti sedmi členy a k odsouhlasení usnesení je potřeba 19 hlasů. V zastupitelstvu je ve volebním období 2018-2022 zahrnuto 8 zastupitelských klubů a primátorem města Ústí nad Labem je do letošních voleb Petr Nedvědický.

4.3 Historie města Hradec Králové

První zmínky se datují od roku 995, kdy se stal Hradec Králové sídlem knížete z rodu Přemyslovců, ale také správním střediskem pro severovýchodní Čechy, jež spojují několik správních okrsků a provincií. V roce 1225 se stal Hradec svobodným královským městem, které bylo zpočátku pouze hospodářským a právním aktem, následně však došlo urbanizaci, na jejíž vliv měli němečtí kolonisté, kupci a řemeslníci, kteří se značně dále podíleli na rozvoji města. V následujícím století vzrůstalo postavení města vlivem dobré hospodářské základny, ale také díky monopolnímu postavení městských řemesel. Hradec byl ve 14. století svou rozlohou ale i počtem obyvatel jedním z nejvýznamnějších českých měst.

V období husitských válek zaznamenal Hradec úbytek uměleckých a stavitelských památek a celkový propad svého bohatství. To se vrátilo městu s vládou Jiřího z Poděbrad a Vladislava Jagellonského, kteří se zaměřili na upevnění hospodářského a kulturního života, díky kterým se mohl opět Hradec zařadit na stupnici nejbohatších měst, které prosperovalo do doby třicetileté války. V tomto období byly ztráty na obytných domech, ale také opět na uměleckých a stavebních památkách v neposlední řadě Hradec čelil i značnému výpalnému po vpádu švédských vojsk. V dalších letech se nedařilo obnovit stavebnictví v Hradci kvůli válce o rakouské dědictví a sedmileté válce. Jako vrchol svého osudu zaznamenal Hradec v roce 1762, kdy oheň založený pruskými obyvateli zpustošil téměř polovinu města. V závislosti na tyto události se rozhodl Josef II. k vybudování vojenské pevnosti z Hradce Králové. Stavba byla úspěšně dostavena v roce 1789, kdy ale obyvatelstvo muselo být vystěhováno za vnější okraj pevnosti, do nově založených obcí. Hradby jsou dochovány dodnes. V roce 1851 se stal Hradec samostatným městem, kde jako prvním starostou byl zvolen Ignác Lhotský, zároveň téhož roku bylo město propojeno železniční sítí se světem a byly vybudovány cukrovar, strojírna, plynárna, spořitelna a světově známá firma Antonína Petrofa na výrobu pian. Rozvoj města pokračoval až do roku 1945, kdy jej přerušila druhá světová válka, která zapříčinila úpadek společenského a politického života do průměrných hodnot. V 90. letech opět začal Hradec vzkvétat, obnovovaly se tradiční hodnoty

demokratického života, značný rozvoj projektování a architektury, která byla inspirována světovými památkami (Volby ČR, 2022).

4.4 Charakteristika města Hradec Králové

Hradec Králové je statutárním městem a také krajským městem Královehradeckého kraje nacházející se na východě Čech. Žije zde necelých 93 tisíc lidí a jeho rozloha činí 105,69 km². V roce 1990 ve městě žilo přes 101 000 obyvatel, ale počet obyvatel se od roku 1990 postupně snižuje.

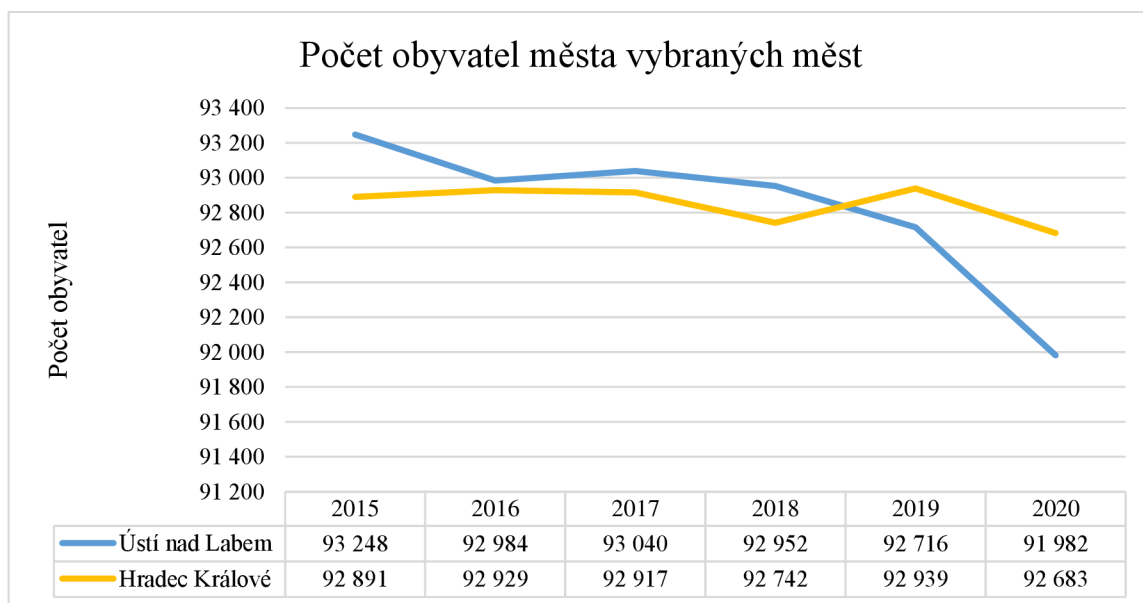
Hradec Králové patří mezi největší statutární města, spolu s Libercem, Olomoucí anebo Českými Budějovicemi, které však není rozděleno na samosprávné městské části ani obvody. Skládá se tedy z 21 místních částí a z 21 katastrálních území (Hradec Králové, 2022a).

4.5 Finanční a majetková analýza

4.5.1 Počet obyvatel

Počet obyvatel je důležitým ukazatelem, neboť je součástí mnohých výpočtů, které jsou potřeba pro provedení finanční a majetkové analýzy. Jeho vývoj v obou městech je zobrazený v grafu 2.

Graf 2: Počet obyvatel města Ústí nad Labem a Hradce Králové

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat CZSO. (2022) – data k 31.12 daného roku

Co se týče počtu obyvatel, tak z grafu 2 je patrné, že obě města mají klesající charakter. Město Ústí nad Labem dosáhlo svého maxima ve sledovaném období v roce 2015, od té doby, vyjma roku 2017 počet obyvatel postupně klesal. Oproti tomu si město Hradec Králové ve všech sledovaných letech udržuje počet obyvatel okolo 92 tisíc a nemá větší rozdíly, jako je tomu v případě Ústí nad Labem, které na počátku hodnoceného období mělo 93 248 obyvatel a k 31.12.2020 mělo 91 982 obyvatel, tedy o 1 266 obyvatel méně. Dle dat ČSÚ (2022) mají obě města dlouhodobě větší počet vystěhovalých než přistěhovalých, lze tedy předpokládat, že počet obyvatel bude i nadále mírně ubývat.

4.5.2 Majetek měst

Na základě informací uvedených v podkapitole 4.3.2 *Vývoj majetku obce* byly vybrány následující ukazatele vyobrazené v tabulkách 3 a 4, které srovnávají vývoj majetku ve vybraných městech za období let 2015–2020. Hodnoty jsou uváděné v korunách po zaokrouhlení na celá čísla.

Tabulka 3: Majetek města Ústí nad Labem (uvedeno v Kč)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Majetek celkem	6 134 465 961	6 188 908 649	6 291 114 998	6 141 956 561	6 290 715 753	6 159 025 473
Dlouhodobý hmotný majetek	3 838 743 623	3 737 216 588	3 629 305 759	3 425 642 721	3 517 420 321	3 338 707 937
Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	174 352 729	112 412 831	97 342 798	120 530 388	224 442 715	149 187 120
Pozemky	513 433 487	514 429 350	517 221 939	478 409 213	493 002 422	491 979 026
Stavby	2 954 053 534	2 919 812 093	2 858 917 050	2 668 481 279	2 637 345 240	2 534 819 400

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z Monitor (2022) a Ústí nad Labem (2022b)

Co se týče majetku v Ústí nad Labem tak v roce 2015 byl navýšen o koupi budovy na adrese Čelakovského 806, která slouží k účelům bydlení přesněji jako ubytovna. V této budově se nachází 70 bytových jednotek v blízkosti sportovních hřišť a středních škol. Finance na koupi tohoto majetku financovalo město pořízením úvěru (Ústí nad Labem, 2022b). Dalším větším novým majetkem, které si město v roce 2015 pořídilo, byl nákup služebního vozidla v hodnotě 500 000 Kč. V roce 2016 proběhl nákup pozemků, kterým město rozšířilo svůj majetek, zároveň byl ale některý majetek prodán, popřípadě vyřazen likvidací. Jednalo se například o prodej dvou osobních automobilů v celkové hodnotě 20 800 Kč, nebo prodej zbraní České zbrojovce a.s. V roce 2017 a 2019 je poměrně výrazný nárůst celkového majetku. V roce 2017 je zaznamenán nárůst hodnoty pozemků, kdežto v roce 2019 nárůst nedokončeného dlouhodobého hmotného majetku oproti předchozím rokům. V roce 2020 došlo k poklesu majetku ve všech vybraných indikátorech. Úbytek v oblasti staveb byl způsoben vyřazením převodem na jiného vlastníka (Ústí nad Labem, 2022b).

Tabulka 4: Majetek města Hradec Králové (uvedeno v Kč)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Majetek celkem	12 507 742 562	12 720 414 541	12 958 468 494	13 242 387 638	13 589 906 959	13 915 259 650
Dlouhodobý hmotný majetek	8 778 880 964	8 851 310 143	8 766 057 033	8 821 535 415	8 851 808 586	8 942 106 143
Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	150 745 638	243 287 453	122 068 388	142 953 572	204 410 799	280 405 017
Pozemky	1 643 231 285	1 667 551 640	1 717 437 297	1 763 766 629	1 774 502 686	1 807 851 084
Stavby	6 783 719 622	6 684 221 453	6 715 587 496	6 690 023 487	6 622 470 697	6 607 659 669

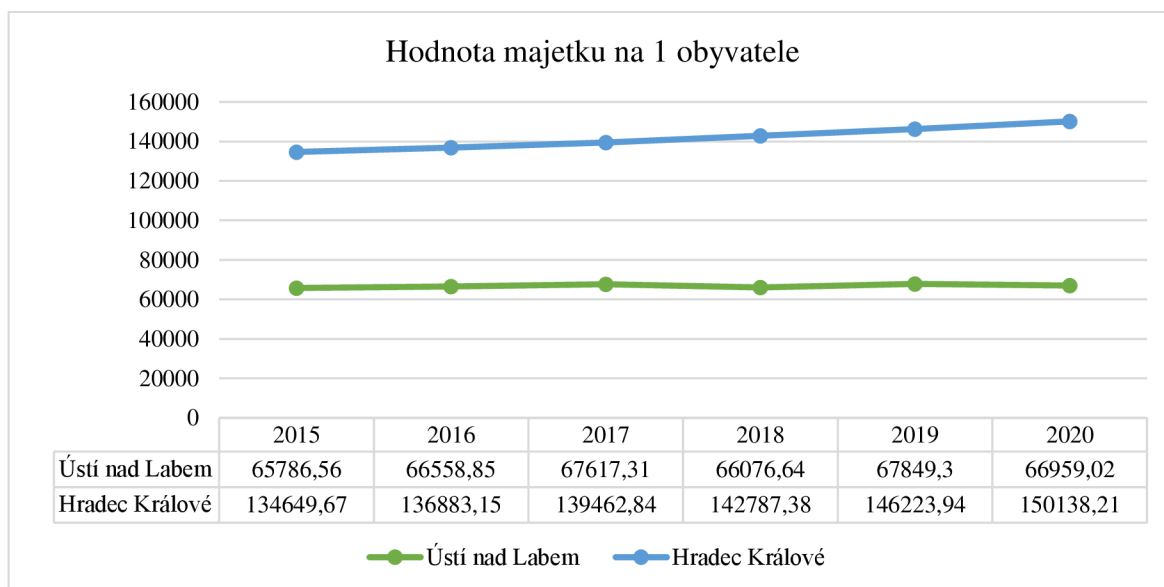
Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z Monitor (2022a)

Celkový majetek města Hradec Králové v průběhu sledovaných let roste, avšak ve stavbách a v nedokončeném dlouhodobém hmotném majetku je zaznamenán střídavý vývoj majetku. Pokles nedokončeného dlouhodobého hmotného majetku je způsoben dokončením stavby. Pokles staveb v roce 2016 a 2019 zapříčinil jejich prodej. V roce 2016 byly prodány nemovitosti v hodnotě 12 500 000 Kč a v roce 2019 byly prodány nemovitosti v hodnotě 8 015 000 Kč.

Z tabulek 3 a 4 lze vyčíst, že celková hodnota majetku ve statutárním městě Hradec Králové je téměř dvakrát vyšší než ve městě Ústí nad Labem a trend vývoje celkové hodnoty majetku má rostoucí charakter, kdežto u Ústí nad Labem hodnota celkového majetku v prvních třech pozorovaných letech roste, poté klesá, roste a opět v roce 2020 klesá.

Pro určení bohatství dané obce je vhodnější využít indikátor majetku na 1 obyvatele, který je zobrazen v grafu 3 a byl vypočítán pomocí vzorce: hodnota majetku celkem/počet obyvatel celkem.

Graf 3: Hodnota majetku na 1 obyvatele

Zdroj: vlastní zpracování na základě výpočtu a dat z Monitor (2022, 2022a).

Jak je možné vidět v grafu 3, hodnota majetku na 1 obyvatele v Hradci Králové roste, a to vlivem neustále se zvyšující hodnotě celkového majetku, ale zároveň postupnému úbytku počtu obyvatel. Naopak v Ústí nad Labem nedochází ke skokovému vývoji majetku, jeho vývoj je kolísavý a počet obyvatel postupně ubývá.

4.5.3 Příjmy a výdaje měst

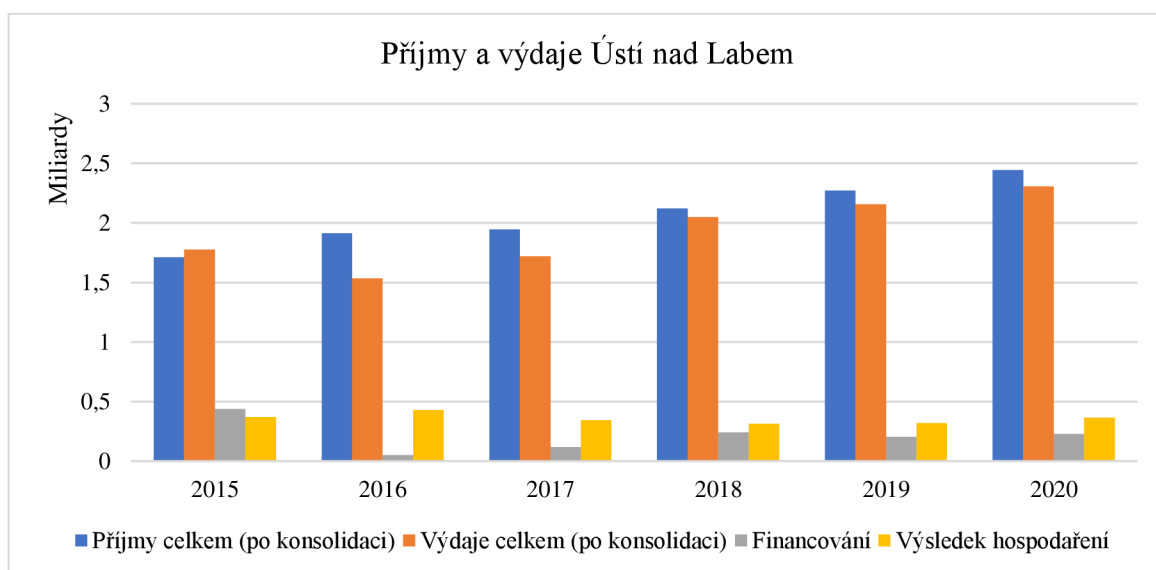
Jak již bylo výše zmíněno, příjmy a výdaje jsou součástí rozpočtu samosprávy a ukazují schopnost hospodaření daného území. Přidělené příjmy jsou využívány na financování potřeb samosprávy. Údaje v tabulce 5 a 6 jsou zaokrouhleny na celá čísla.

Tabulka 5: Příjmy a výdaje města Ústí nad Labem

Ukazatel Rok	Příjmy celkem (po konsolidaci)	Výdaje celkem (po konsolidaci)	Financování	Výsledek hospodaření
2015	1 710 727 698	1 775 876 410	436 875 419	371 726 707
2016	1 911 719 335	1 532 719 335	50 684 670	429 684 670
2017	1 944 194 809	1 718 751 208	118 927 850	344 371 451
2018	2 121 219 944	2 050 500 404	242 136 323	312 855 863
2019	2 272 218 882	2 157 633 353	204 003 222	318 588 751
2020	2 444 428 017	2 307 460 674	227 511 704	364 479 047

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z Monitor (2022)

Graf 4: Příjmy a výdaje města Ústí nad Labem

Zdroj: vlastní zpracování na základě výpočtu z tabulky 5

Z tabulky 5 a navazujícího grafu 4, je patrné, že město Ústí nad Labem ve sledovaných letech (2016–2020) mělo vyšší příjmy než výdaje, pouze v roce 2015 mělo výdaje vyšší o 65 148 712 Kč než příjmy. Největší část výdajů byly v oblasti místní správy. Výše výdajů na tuto oblast činila 663 466 000 Kč. Tato oblast zahrnuje provoz budov, poradenské a právní služby, mzdy nebo také správu majetku města. Dalším značným výdajem v roce 2015 činily výdaje za dopravu a služby ve výši 307 546 020 Kč, kdy největší část z této kapitoly

zaujímá městská hromadná doprava, za kterou město vydalo 199 099 220 Kč, tedy 64,7 % z celkové částky na danou kategorii.

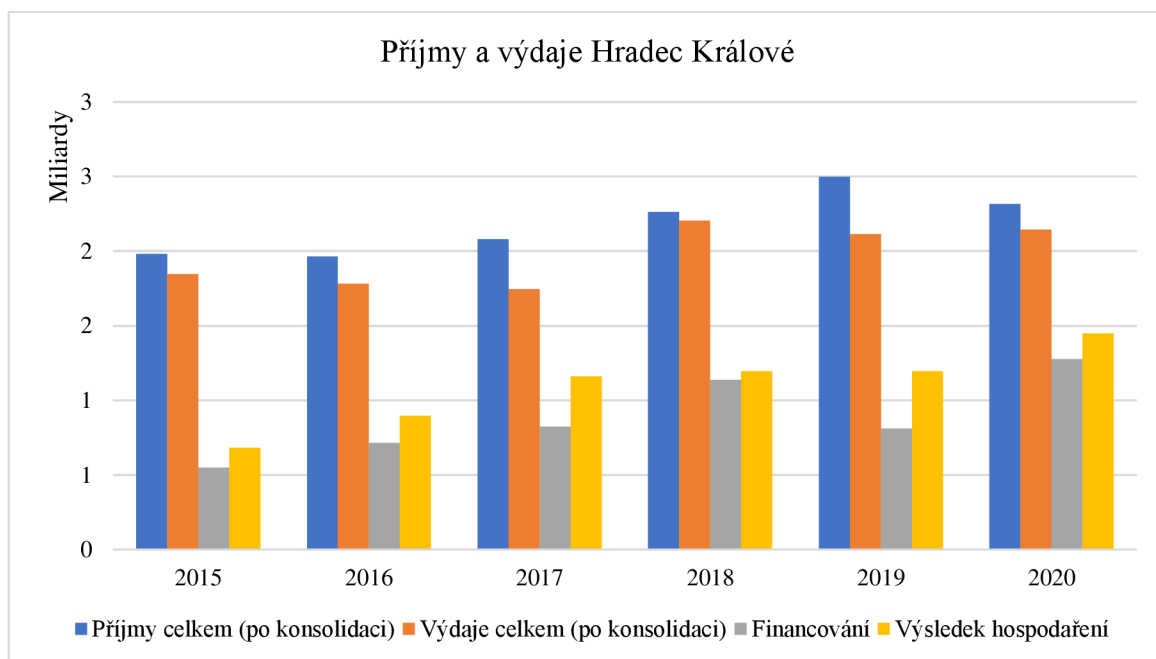
Tabulka 6: Příjmy a výdaje města Hradec Králové

Ukazatel Rok	Příjmy celkem (po konsolidaci)	Výdaje celkem (po konsolidaci)	Financování	Výsledek hospodaření
2015	1 981 342 890	1 847 109 030	548 213 389	682 447 249
2016	1 963 501 846	1 783 043 688	715 156 877	895 615 035
2017	2 080 133 414	1 744 901 095	824 509 724	1 159 742 043
2018	2 264 132 807	2 204 484 137	1 136 135 615	1 194 784 285
2019	2 499 123 673	2 114 153 236	810 392 617	1 195 363 054
2020	2 316 953 698	2 145 674 119	1 277 041 994	1 448 321 573

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z Monitor (2022a).

Opakem je město Hradec Králové, které se nedostalo ve sledovaném období do situace, kdy by výdaje převyšovaly příjmy. Příjmy do roku 2019 měly rostoucí charakter, kdy největší část příjmů tvořily takzvané „daňové příjmy“, které do rozpočtu města přinesly 706 558 890 Kč, což je 28,27 % z celkových příjmů. Ostatní příjmy, které tvoří taktéž značný podíl příjmů, v roce 2019 činily 572 695 120 Kč, tedy 22,92 %, což je od roku 2015 druhý největší podíl z této oblasti. V roce 2015 ostatní příjmy činily 24,40 % příjmů, kdežto daňové příjmy 23,82 %. Od té doby je větší část příjmů tvořena daňovými příjmy, a to vždy v rozmezí 20–30 % (Hradec Králové, 2022).

Graf 5: Příjmy a výdaje města Hradec Králové

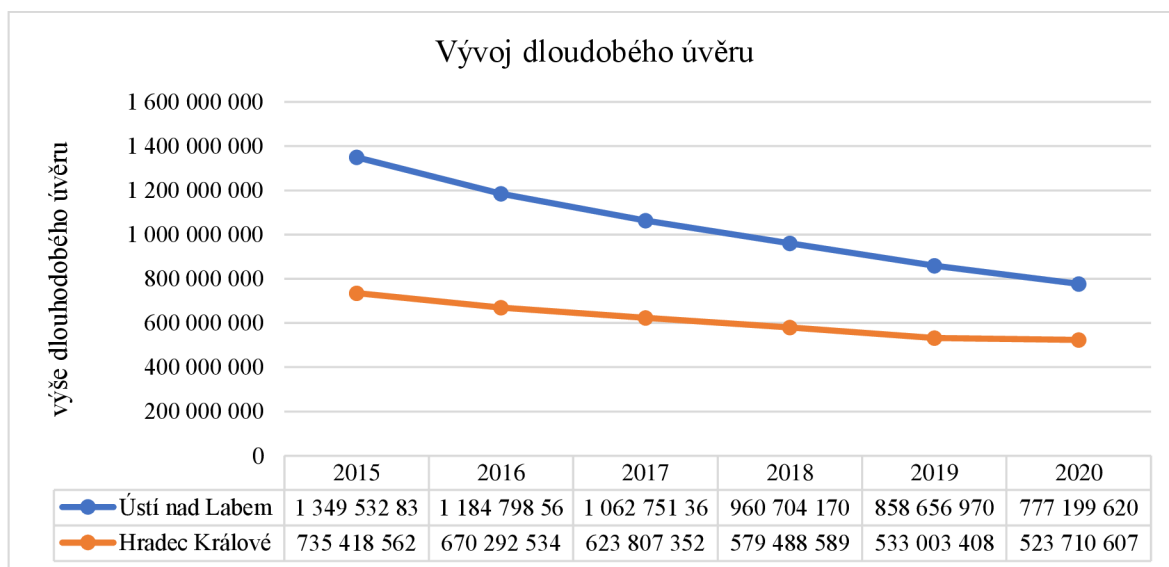

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat tabulky 6

4.5.4 Zadlužení obce

Z následujícího grafu 6 je patrné, že v tomto případě, má poněkud Ústí nad Labem lepší ambice, než Hradec Králové, neboť vývoj dlouhodobého úvěru je zde poněkud výraznější, než u druhého města, kde se dlouhodobý úvěr snižuje orientačně o 50 000 000, kdežto u Ústí nad Labem lze vidět pokles i o 200 000 000 v roce 2015–2016.

Graf 6: Vývoj dlouhodobého úvěru

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z Monitor (2022; 2022a)

4.6 Propočtové a podílové ukazatele FAMA – Ústí nad Labem, Hradec Králové

Pro účely analýzy byly vybrány pro srovnání následující ukazatele, jejichž cílem je po vyhodnocení představit problémové okruhy v hospodaření obce. Hodnoty byly zaokrouhleny ve všech případech na celá čísla.

Hodnoty byly čerpány z webového portálu Monitor (2022, 2022a), nebo z rozpočtů měst. Získané hodnoty byly přepsány do programu Microsoft Excel, který tvoří přílohu této práce v pdf verzi.

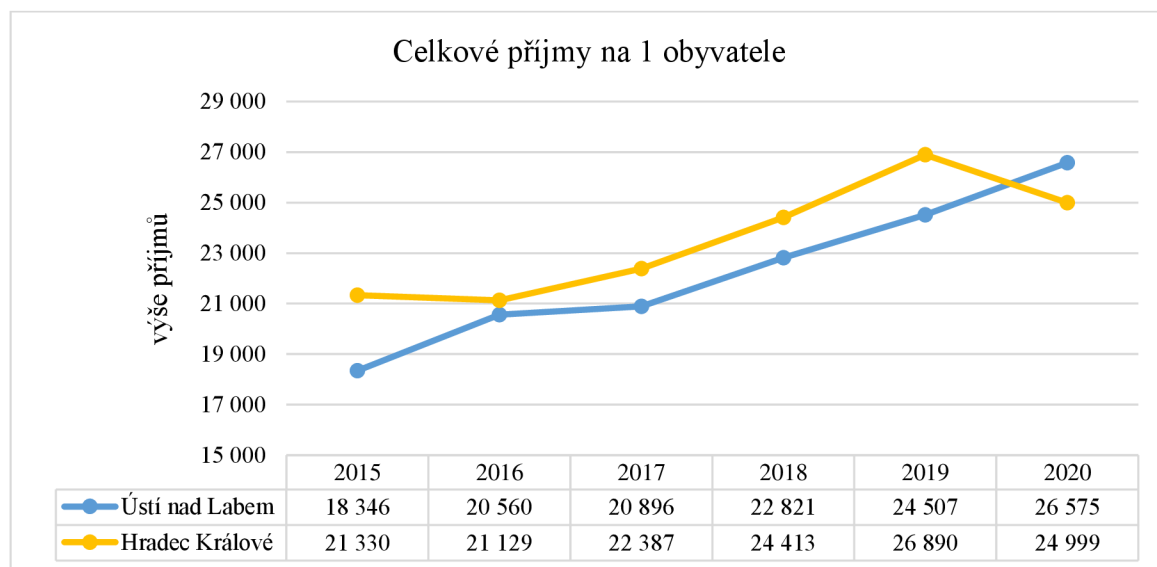
- **Celkové příjmy na 1 obyvatele**

Celkové příjmy na 1 obyvatele jsou ukazatelem finanční síly obce. Tento ukazatel může být však zkreslen tím, že jsou zde zahrnuty další finance, jako jsou úvěry a dotace.

Pro výpočet byl použit vzorec $\frac{\text{celkové příjmy}}{\text{počet obyvatel}}$, kdy byly známy údaje o celkových příjmech a počtu obyvatel z předchozích kapitol praktické části. Jednotlivé údaje byly vypočteny pro

každý rok obou měst a zaznamenány do grafu 7, které znázorňuje vývoj celkových příjmů na 1 obyvatele v daném území.

Graf 7: Celkové příjmy na 1 obyvatele

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů a dat z Monitor (2022, 2022a)

Z grafu 7 je patrné, že ve městě Ústí nad Labem je mírně rostoucí charakter celkových příjmů na 1 obyvatele. Tato situace je způsobena stavem, kdy příjmy města se ve sledovaném období zvyšují, ale naopak počet obyvatel zaznamenává nízký pokles, což je znázorněno již v grafu 2. Meziroční růst se zvyšoval ve sledovaných letech v průměru o 1 973 Kč, pouze v roce 2017 byl nárůst pouze o 337 Kč oproti roku 2016. Situaci ne tak velkého růstu příjmů na obyvatele lze vysvětlit velkým rozdílem v kapitálových příjmech, kdy v roce 2016 mělo Ústí nad Labem kapitálové příjmy ve výši 4 492 483 Kč (z toho 4 360 483 Kč z prodeje dlouhodobého majetku), kdežto v roce 2017 činily kapitálové příjmy pouze 71 600 Kč – celá tato částka pochází z prodeje dlouhodobého majetku. Vzhledem k faktu, že v grafu se v případě města Ústí nad Labem nevyskytuje žádné vychýlení, lze nadále předpokládat, že v dalších letech budou tyto celkové příjmy na obyvatele dále růst.

Město Hradec Králové v letech 2016–2019 zaznamenávalo růst celkových příjmů na 1 obyvatele. V roce 2020 byl zaznamenán prudký pokles tohoto sledovaného ukazatele. V tomto roce byly příjmy města a počet obyvatel nižší než v roce předcházejícím. Kapitálové příjmy, které jsou tvořeny financemi za prodej majetku, pozemků či dary jsou zde opět ve

značném rozdílu. V roce 2020 město prodalo hmotný majetek v hodnotě 20 923 531 Kč, z této částky tvořilo 99,5 % prodej hmotného majetku z 0,5 % ostatní kapitálové příjmy. Před propadem, tedy roku 2019 činily tyto příjmy 3,5násobek sumy oproti roku následujícímu. Vzhled k faktu, že v roce 2021 činily příjmy města Hradec Králové 2 446 495 013, tedy příjem byl vyšší, než v roce 2020 a počet obyvatel je neměnný, lze očekávat postupný nárůst celkových příjmů na 1 obyvatele (Monitor, 2022a).

- **Vlastní příjmy na 1 obyvatele**

Vlastní příjmy jsou příjmy, které jako v předchozím případě ukazují finanční sílu obce. Tyto příjmy, jsou již uvedeny bez úvěrů a dotací a jsou tak vhodnějším a přesnějším ukazatelem.

Pro výpočet byl použit vzorec:
$$\frac{\text{celkové příjmy} - \text{kapitálové dotace} - \text{neinvestiční dotace}}{\text{počet obyvatel}}$$
.

V tabulce 7 a 8 jsou uvedeny celkové příjmy, následně kapitálové a neinvestiční dotace, které jsou odečteny od celkových příjmů. Pod kapitálovými a neinvestičními přijatými dotacemi jsou zahrnuty například investiční příjmy ze státních fondů, od krajů či obcí nebo z fondů Evropské unie.

Tabulka 7: Vlastní příjem na 1 obyvatele – Ústí nad Labem

	Celkové příjmy	Kapitálové dotace	Neinvestiční dotace	Počet obyvatel	Vlastní příjem na 1 obyvatele
2015	1 710 727 698	76 344 083	184 241 336	93 248	15 551
2016	1 911 719 335	131 111 101	200 305 394	92 984	16 995
2017	1 944 194 809	10 154 484	242 450 619	93 040	18 181
2018	2 121 219 944	19 742 006	287 522 953	92 952	19 515
2019	2 272 218 882	15 057 360	308 985 565	92 716	21 012
2020	2 444 428 017	23 405 874	474 110 252	91 982	21 166

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

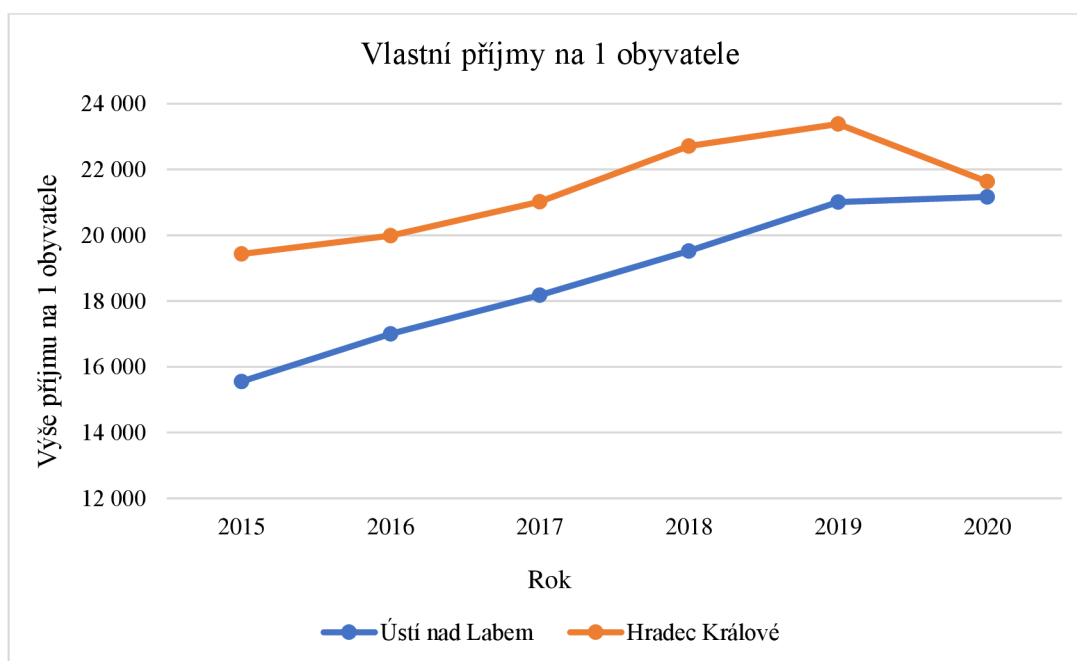
Tabulka 8: Vlastní příjem na 1 obyvatele – Hradec Králové

	Celkové příjmy	Kapitálové dotace	Neinvestiční dotace	Počet obyvatel	Vlastní příjem na 1 obyvatele
2015	1 981 342 890	74 429 171	102 142 537	92 891	19 429
2016	1 963 501 846	5 598 717	100 922 201	92 929	19 983
2017	2 080 133 414	4 222 378	123 248 651	92 917	21 015
2018	2 264 132 807	19 896 954	137 675 765	92 742	22 714
2019	2 499 123 673	92 757 550	233 298 647	92 939	23 382
2020	2 316 953 698	17 475 304	294 921 095	92 683	21 628

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

Z výše uvedených tabulek a následně navazujícího grafu 8 je patrný dlouhodobý vývoj vlastních příjmů. U obou území je zaznamenán pokles či zpomalení v roce 2019, kdy u města Hradec Králové došlo k poklesu vlastních příjmů z 23 328 Kč na 21 628 Kč. Tato skutečnost může být způsobena nižším celkovým příjmem o 182 169 975 Kč v roce 2020 oproti roku 2019, ale zároveň nižšími dotacemi v roce 2020 jen o 13 659 798 Kč.

Graf 8: Vlastní příjmy na 1 obyvatele

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

- **Daňové příjmy na 1 obyvatele**

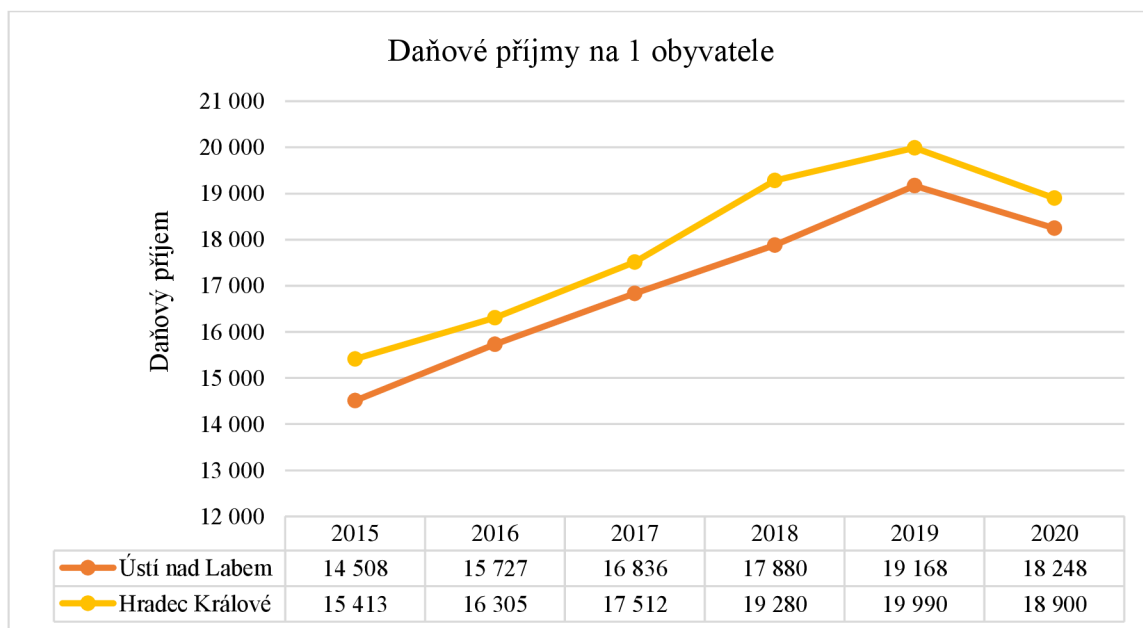
Daňové příjmy symbolizují daňovou vytiženost dané obce. Jsou ukazatelem velikosti a koncentrací podnikatelských subjektů či ekonomických aktivit.

Pro výpočet byl použit vzorec: $\frac{\text{daňové příjmy}}{\text{počet obyvatel}}$.

Daňové příjmy tvoří v obou případech největší část příjmu v rozpočtu za všechny sledovaná období. Daňové příjmy jsou složeny z místních poplatků, daní z nemovitosti, DPH či daň z příjmů fyzických a právnických osob.

Obě sledovaná území mají téměř totožný trend vývoje, kdy dochází k i podobnému tempu vývoje. Jak lze vidět na grafu 9 do roku 2019 byl zaznamenán rostoucí vývoj daňového příjmu, kdy v roce 2019 byl zaznamenán náhlý pokles daňových příjmů na obyvatele. Na tuto skutečnost mohla mít vliv pandemie Covid-19, kdy největší úbytek byl zaznamenán v oblasti daní z příjmů právnických osob. Pro další vývoj lze očekávat, že daňové příjmy budou klesat, to z důvodu například zrušení superhrubé mzdy od 1. 1. 2021

Graf 9: Daňové příjmy na 1 obyvatele (uvedeno v Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

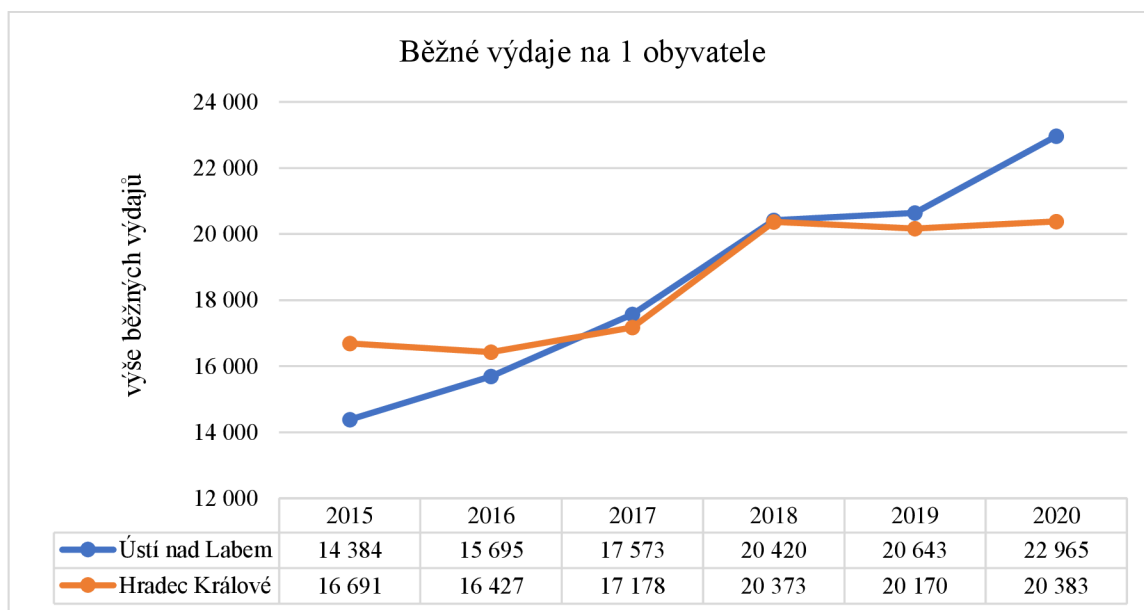
- **Běžné výdaje na 1 obyvatele**

Pro výpočet tohoto ukazatele byl využit vzorec: $\frac{\text{běžné výdaje}}{\text{počet obyvatel}}$. Běžné výdaje jsou jednou z kategorií výdajů. Běžné výdaje představují převážně výdaje za platy, pojistné či výdaj na nákup materiálu.

Z grafu 10 je v určitých letech, přesněji v letech 2017 až přelom roku 2018/2019 vidět totožný trend vývoje běžných výdajů na 1 obyvatele. V následujícím roce, v roce 2020 město Ústí nad Labem zaznamenalo vyšší běžné výdaje než město Hradec Králové. Tomuto stavu přispěly výdaje za platy, obdobné a související výdaje. V roce 2020 město Ústí nad Labem vyplatilo v této kategorii 463 048 622 Kč, kdežto město Hradec Králové 364 588 974 Kč. Hradec Králové vyplatil na platech méně financí, a to i přesto, že má více zaměstnaných než Ústí nad Labem. Dle dat z ČSÚ (2022) počet uchazečů o zaměstnání v Hradci Králové činí 3 660, kdežto v Ústí nad Labem je počet uchazečů o zaměstnání vyšší, přesněji 4 569 uchazečů, přičemž volných míst je hlášeno 770. Lze očekávat i další růst běžných výdajů na obyvatele v dalších letech.

Největší položkou v běžných výdajích u Hradce Králové jsou takzvané neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím. Ty se v průběhu sledovaných let pohybují v rozmezí 500 000 000 Kč – 606 000 000 Kč. Naopak u Ústí nad Labem tvoří největší výdaje kategorie neinvestiční nákupy a související výdaje v rozmezí 603 000 000 až 920 000 000 za sledované období.

Graf 10: Běžné výdaje na 1 obyvatele

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

• **Kapitálové výdaje na 1 obyvatele**

Dalšími výdaji, které jsou sledovány v rozpočtu, jsou výdaje kapitálové, které jsou využívány na nákup pozemků či investičních podílů.

Pro výpočet byl použit vzorec:
$$\frac{\text{kapitálové výdaje}}{\text{počet obyvatel}}$$

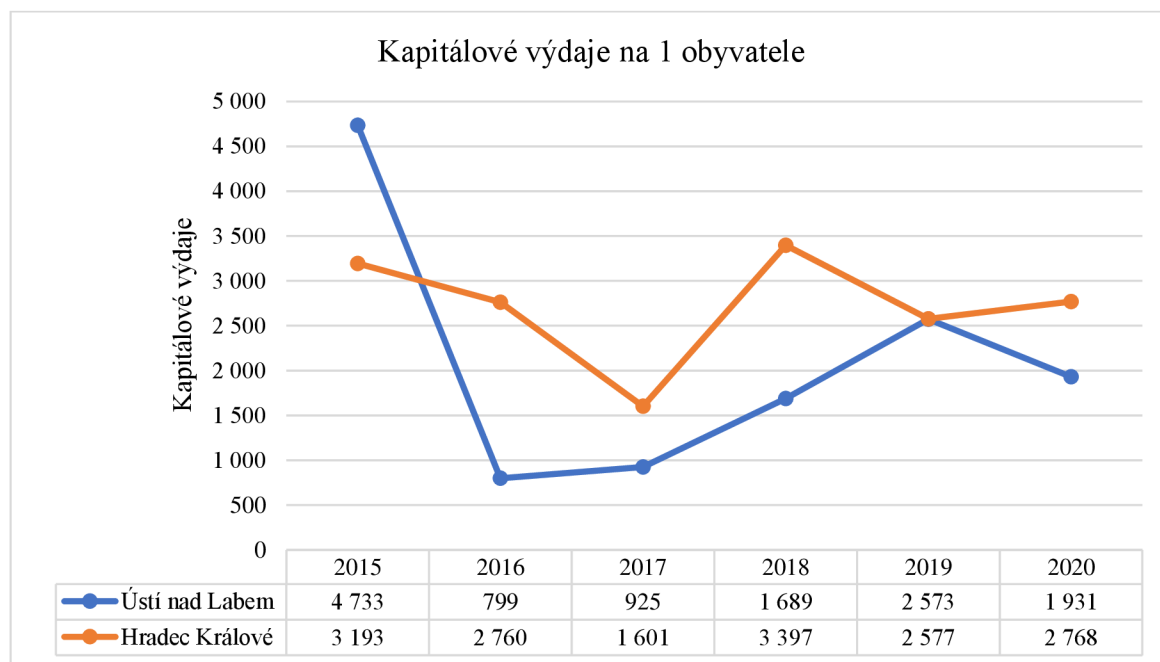
V grafu 11 jsou vyobrazeny kapitálové výdaje jednotlivých let na daném území. Nelze jednoznačně říci charakter výdajů, neboť jednou je strmě klesající, poté dochází k růstu kapitálových výdajů a tento stav není ustálen.

V případě Ústí nad Labem došlo k rapidnímu poklesu kapitálových výdajů v roce 2016, kdy kapitálové výdaje činily celkem 74 211 202 Kč, což je nejméně za sledované období. Méně výdajů bylo zaznamenáno ještě v roce 2017, kdy kapitálové výdaje byly 85 918 683 Kč. V následujících dvou letech měly kapitálové výdaje rostoucí trend, kdy k propadu došlo opět v roce 2019. Úbytek kapitálových výdajů lze očekávat i nadále, neboť v současné době došlo ke zdražení cen pozemků, budov a veškerého materiálů a nákladů.

Město Hradec Králové zaznamenává taktéž propady a ani jeho kapitálové výdaje na 1 obyvatele nemají jednoznačný vývoj. Oproti Ústí nad Labem zaznamenal v roce 2019 mírný

nárůst kapitálových výdajů vlivem značných rekonstrukcí (budovy, školní jídelny, křižovatky).

Graf 11: Kapitálové výdaje na 1 obyvatele

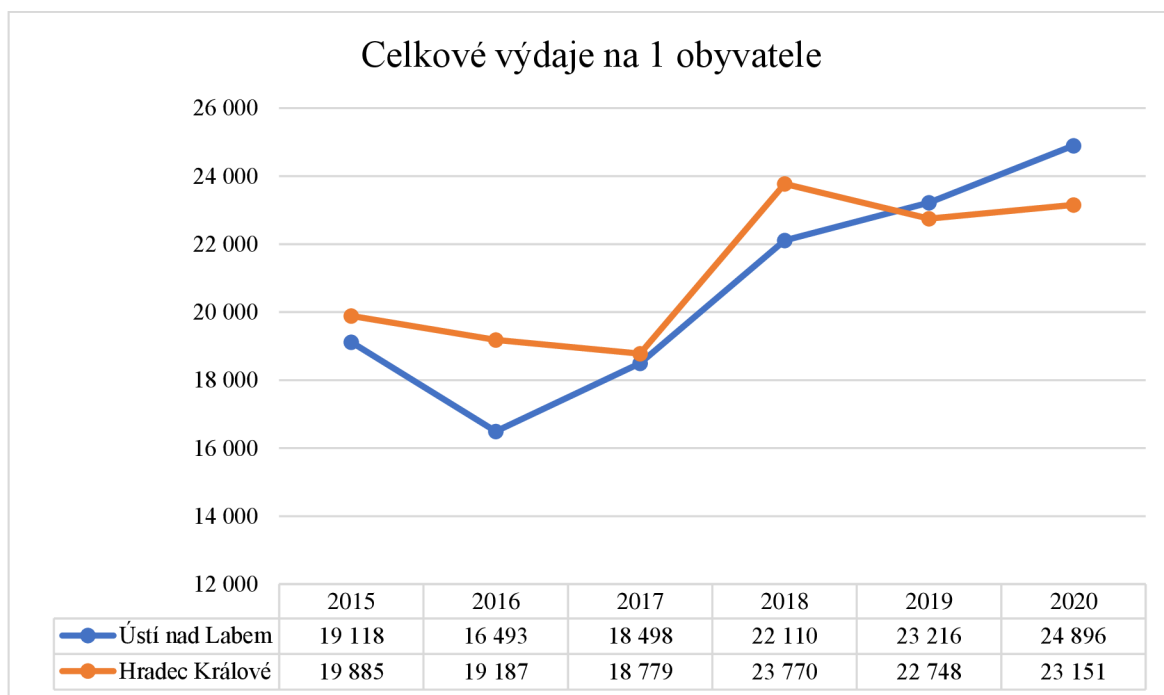
Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

- **Celkové výdaje na 1 obyvatele**

Pro výpočet byl použit vzorec: $\frac{\text{celkové výdaje}}{\text{počet obyvatel}}$

V následujícím grafu jsou vyobrazeny veškeré výdaje na 1 obyvatele za sledované období. Lze usoudit, že výdaje na osobu se postupně zvyšují u města Ústí na Labem, naopak Hradec Králové se snaží tyto výdaje eliminovat a od roku 2018 snižuje celkové výdaje na obyvatele. Nárůst celkových výdajů byl značný v roce 2018, kdy z předchozích 18 779 Kč vzrostly celkové výdaje na obyvatele na 23 770 Kč. Tento nárůst může být způsobený nárůstem hodnoty majetku v tomto období, což je patrné z tabulky 4.

Graf 12: Celkové výdaje na 1 obyvatele

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

- **Koeficient míry soběstačnosti**

Výpočet: $\frac{\text{celkové příjmy} - \text{kapitálové dotace} - \text{neinvestiční dotace}}{\text{příjmy celkem}} \times 100$

V následující tabulce jsou zobrazeny jednotlivé oblasti výpočtu ukazatele, který má za cíl vyjádřit procentuální podíl vlastních příjmů na příjmech celkových. Výsledky zobrazené v grafu byly upraveny pomocí logaritmické funkce o základu 10, aby bylo možné zobrazit i nižší číselné hodnoty, převážně hodnoty u kapitálových dotací, které byly řádově nejnižší a v grafu se nezobrazovaly.

Z tabulek 9 a 10 a následně navazujících grafů, které jsou uvedeny pod příslušnou tabulkou lze vidět oboustranný pokles hodnot v roce 2020. Kdy se hodnoty obou měst propadly z důvodu zvýšení neinvestičních dotací, které byly v daném roce navýšeny o takzvané covid dotace, které měly účel kompenzačního bonus v rámci pandemie Covid-19. Celkově za porovnávané období lze konstatovat, že Ústí nad Labem si vede hůře než město Hradec Králové, neboť jeho hodnoty jsou nižší a to znamená, že je obec více závislá na příjmu

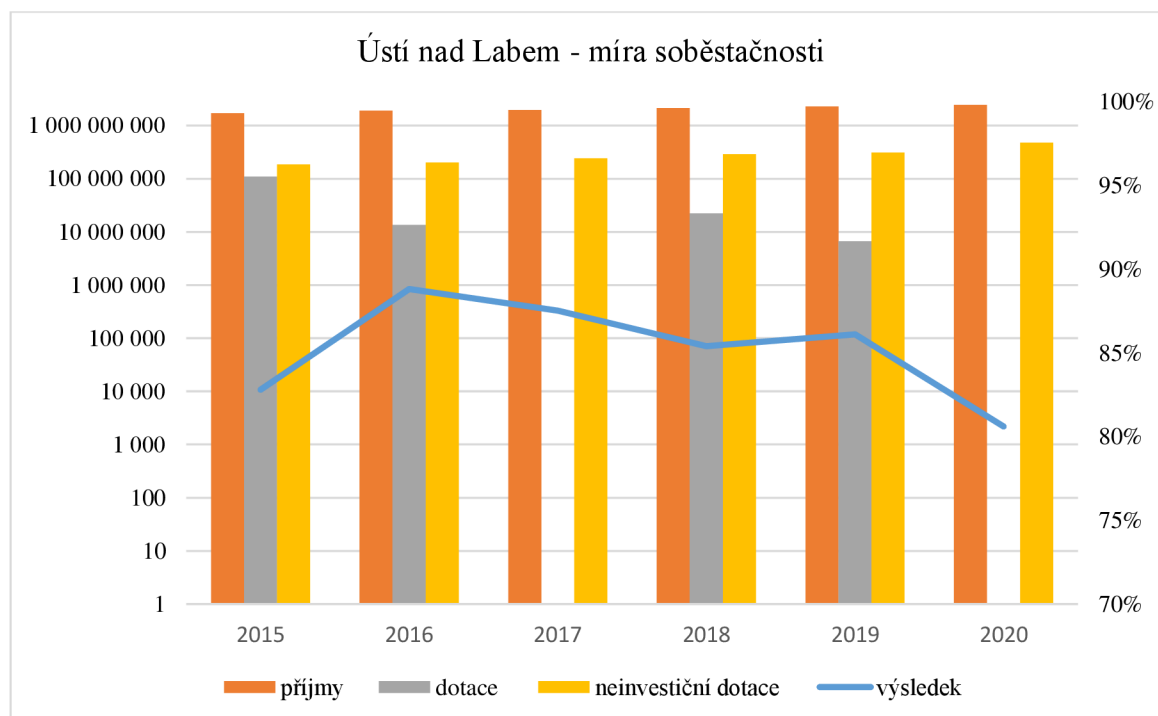
kapitálových či neinvestičních dotací, tím méně soběstačná je tak důležité mít vyšší vlastní příjmy.

Tabulka 9: Hodnoty pro výpočet – Ústí nad Labem

	Celkové příjmy	Kapitálové dotace	Neinvestiční dotace	Výsledek
2015	1 710 727 698	109 821 000	184 241 336	83 %
2016	1 911 719 335	13 513 000	200 305 394	89 %
2017	1 944 194 809	0	242 450 619	88 %
2018	2 121 219 944	22 268 000	287 522 953	85 %
2019	2 272 218 882	6 664 000	308 985 565	86 %
2020	2 444 428 017	0	474 110 252	81 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

Graf 13: Míra soběstačnosti – Ústí nad Labem

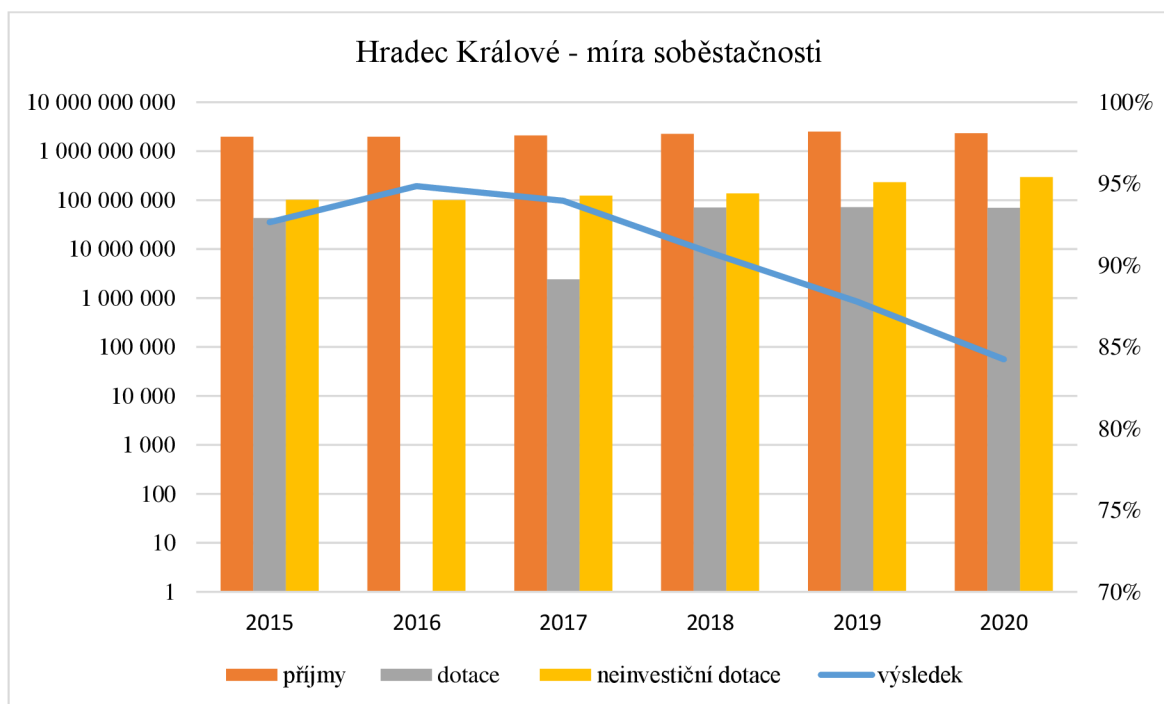
Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

Tabulka 10: Hodnoty pro výpočet – Hradec Králové

	Celkové příjmy	Kapitálové dotace	Neinvestiční dotace	Výsledek
2015	1 981 342 890	43 400 000	102 142 537	93 %
2016	1 963 501 846	0	100 922 201	95 %
2017	2 080 133 414	2 407 500	123 248 651	94 %
2018	2 264 132 807	70 755 700	137 675 765	91 %
2019	2 499 123 673	72 130 100	233 298 647	88 %
2020	2 316 953 698	70 000 000	294 921 095	84 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

Graf 14: Míra soběstačnosti – Hradec Králové

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

- **Koeficient míry závislosti na neopakovatelných příjmech**

Pro koeficient míry závislosti na neopakovatelných příjmech platí, že čím vyšší procentuální hodnota, tím vyšší je závislost na kapitálových příjmech či kapitálových dotacích. Nárůst může být způsobem úvěrem, prodejem majetku či dotacemi.

Pro výpočet tohoto ukazatele byl použit vzorec: $1 - \left(\frac{\text{běžně opakující se příjmy}}{\text{příjmy celkem}} \right)$.

Běžně opakující příjmy jsou součtem celkových daňových příjmů spolu s příjmy z vlastní činnosti a neinvestičních dotací (po konsolidaci).

V následujících dvou tabulkách (11 a 12) jsou zaznamenány hodnoty, ze kterých byl následně vypočten koeficient míry závislosti na neopakovatelných příjmech. Výsledek byl pro názornější představu vynásoben 100, čímž byl získán výsledek v procentech. Výsledné hodnoty koeficientů za jednotlivé roky jsou graficky znázorněny v grafu 15.

Tabulka 11: Koeficient míry závislosti na neopakovatelných příjmech (Ústí nad Labem)

	Běžně opakující se příjmy	Příjmy celkem	Koeficient
2015	1 537 709 864	1 710 727 698	10,1 %
2016	1 672 851 512	1911 719 335	12,5 %
2017	1 819 895 194	1 944 194 809	6,4 %
2018	1 967 243 078	2 121 219 944	7,3 %
2019	2 093 211 435	2 272 218 882	8,6 %
2020	2 160 723 592	2 444 428 017	11,6 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

Tabulka 12: Koeficient míry závislosti na neopakovatelných příjmech (Hradec Králové)

	Běžně opakující se příjmy	Příjmy celkem	Koeficient
2015	1 713 581 508	1 981 342 890	13,5 %
2016	1 799 481 711	1 963 501 846	8,4 %
2017	1 933 692 328	2 080 133 414	7 %
2018	2 114 933 875	2 264 132 807	6,6 %
2019	2 284 305 785	2 499 123 673	8,6 %
2020	2 237 797 995	2 316 953 698	3,4 %

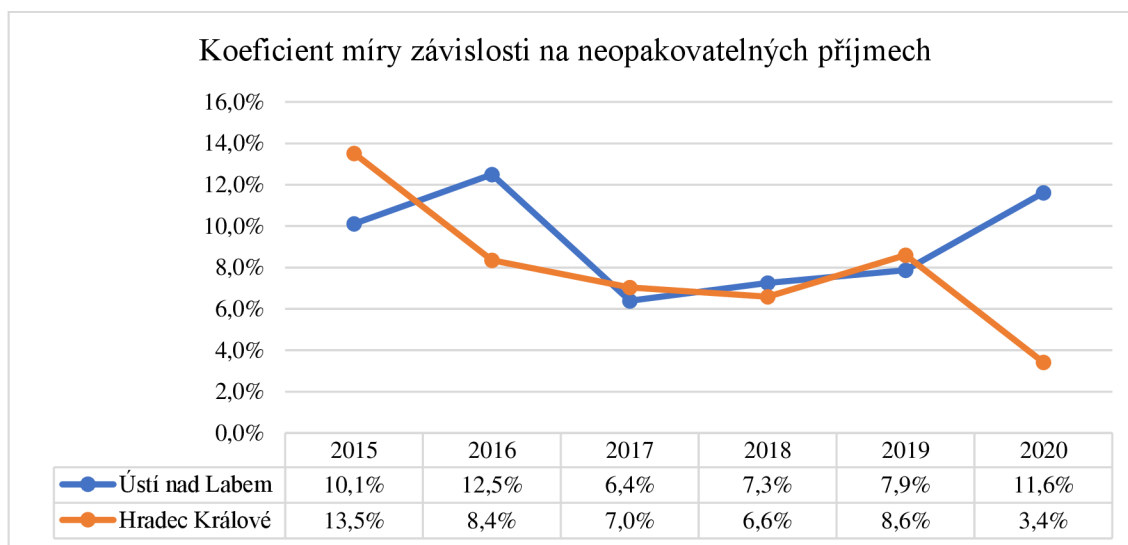
Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

Z grafu 15 je patrné, že v letech 2017–2019 města měly podobnou závislost na neopakovatelných příjmech, které se pohybovala v rozmezí 6,4 % - 8,6 %.

Nejvyšší míry závislosti dosáhlo město Ústí nad Labem roku 2016, kdy hodnota závislosti činila 12,5 %. Tato situace byla způsobena prodejem majetků v hodnotě 4 360 483 Kč. V této částce je zahrnuta například přijatá záloha od SVS a.s. Teplice, která plánovala v následujícím období od města Ústí nad Labem koupit například kanalizaci Strážky a další stavby v celkové hodnotě 4 086 420 Kč. Zbylé kapitálové příjmy tvořil prodej dlouhodobého hmotného majetku a přijaté dary na pořízení dlouhodobého hmotného majetku ve výši 132 000 Kč. V následujících třech letech závislost na neopakovatelných příjmech klesala, což znamená, že město nemělo potřebu prodávat majetek z důvodu získání financí. Nárůst byl zaznamenán v roce 2020, kdy oproti předcházejícím rokům byl nárůst kapitálových příjmů z prodeje majetku v hodnotě 311 560 Kč.

Míra závislosti na neopakovatelných příjmech u města Hradec Králové má klesající charakter ve sledovaném období. Pouze v letech 2019 byl mírný nárůst popisované závislosti, která v následujícím roce 2020 výrazně klesla na nejnižší hodnotu ve sledovaném období. Maximální hodnoty závislosti bylo dosaženo roku 2015, kdy kapitálové příjmy byly nejvyšší za sledované období. Kapitálové příjmy činily 108 287 596 Kč, z toho 108 147 600 Kč byly příjmy z prodeje nemovitého majetku. V této oblasti tvoří velkou část příjmů prodej pozemku Koruna v hodnotě 69 440 450 Kč, který koupila developerská společnost HB Reavis a peníze utržené za tento prodej využilo město k rekonstrukci křižovatky.

Graf 15: Porovnání koeficientů vybraných měst

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

- **Koeficient míry krytí běžných výdajů**

Koeficient vyjadřuje, jaká procentuální část běžných příjmů směřuje na běžné výdaje. Běžné výdaje by měly být financovány z běžně se opakujících příjmů, takže by koeficient neměl za normálních okolností přesáhnout hodnotu 100 %. Mimo oblast normálních okolností se považují například přírodní pohromy, kdy může být hodnota vyšší než 100 %. V takovém případě, kdy nestačí finance z běžně opakujících příjmů, se využívají finance z úvěrů či dotací.

Koeficient míry krytí běžných výdajů je definován vztahem: $\frac{\text{běžné výdaje}}{\text{běžně opakující se příjmy}} \times 100 \%$.

V tabulkách 13 a 14 jsou zobrazeny hodnoty pro jednotlivá města, ze kterých byl následně vypracován graf 16, jež ukazuje vývoj koeficientu míry krytí běžných výdajů.

Tabulka 13: Koeficient míry krytí běžných výdajů města Ústí nad Labem

	Běžně opakující se příjmy	Běžné výdaje	Koeficient
2015	1 537 709 864	1 336 185 107	86,9 %
2016	1 672 851 512	1 458 508 132	87,2 %
2017	1 819 895 194	1 632 832 524	89,7 %
2018	1 967 243 078	1 893 835 622	96,3 %
2019	2 093 211 435	1 918 494 449	91,7 %
2020	2 160 723 592	2 128 502 191	98,5 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

Tabulka 14: Koeficient míry krytí běžných výdajů města Hradec Králové

	Běžně opakující se příjmy	Běžné výdaje	Koeficient
2015	1 713 581 508	1 550 470 922	90,5 %
2016	1 799 481 711	1 526 549 585	84,8 %
2017	1 933 692 328	1 596 161 539	82,5 %
2018	2 114 933 875	1 889 471 494	89,3 %
2019	2 284 305 785	1 874 618 212	82,1 %
2020	2 237 797 995	1 889 154 475	84,4 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

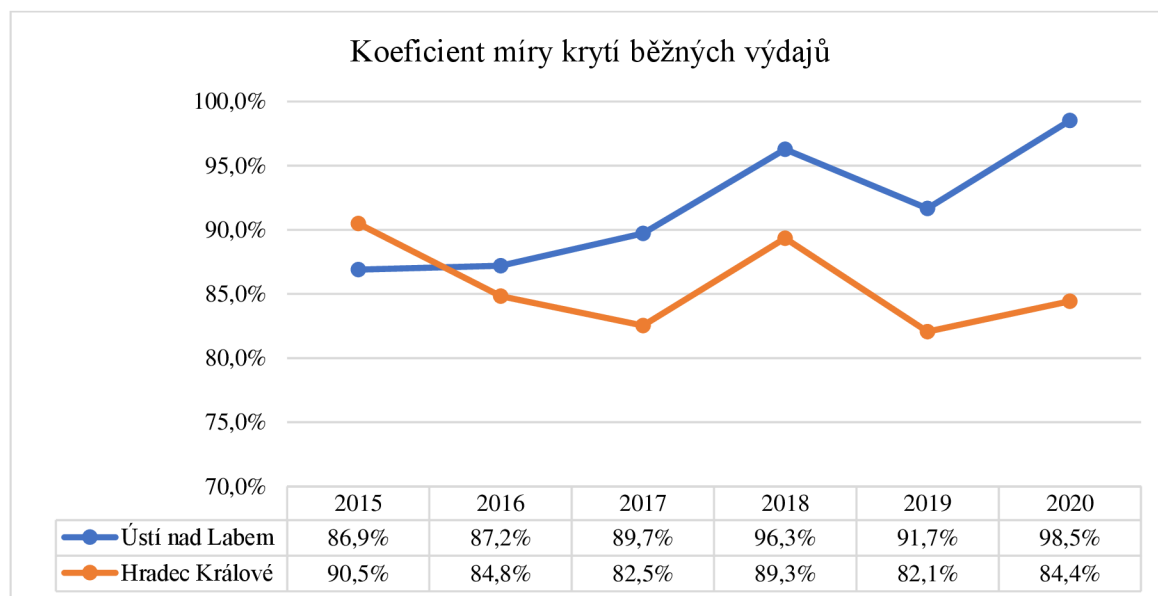
Z hodnot, které jsou vyobrazeny v předchozích dvou tabulkách je zřejmé, že město Hradec Králové udržuje svůj koeficient míry krytí běžných výdajů ve stabilní hladině. Výjimku činí ze sledovaného období rok 2015 a 2018, kdy je koeficient nejvyšší.

Město Ústí nad Labem má koeficient vyšší než město Hradec Králové, což dokazuje i graf 16, ale vždy je pod hodnotou 100 %. Nejblíže této hodnotě bylo město v roce 2020, kdy hodnota koeficientu byla 98,5 %.

Podstatou je však to, že města jsou vždy pod hodnotou 100 % a jsou tak schopna financovat své běžné výdaje běžně opakujícími příjmy. Případné přebytky mohou být v obou případech

využity například na splacení dluhu, tak by jejich hospodaření mělo směřovat i nadále minimálně ke stejnému udržení.

Graf 16: Koeficient míry krytí běžných výdajů vybraných měst

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

- **Hrubá úspora**

Hrubá úspora je jediným ukazatelem, jež není v podílovém tvaru a informuje o nadbytku celkových příjmů oproti běžným výdajům. Jeho cílem je zobrazit schopnost obce provozovat a udržet majetek, a jak je schopna využít vlastní příjmy na investice, což v překladu znamená, že město nepotřebuje financovat investiční činnosti pomocí úvěrů.

Vztah hrubé úspory je definovaný vzorcem: příjmy celkem – běžné výdaje.

Do tabulky 15 a 16 jsou zaneseny hodnoty pro výpočet hrubé úspory a následně jsou hodnoty přeneseny do grafu⁵.

⁵ ÚnL představuje v grafu zkratku pro Ústí nad Labem
HK představuje v grafu zkratku pro Hradec Králové

Tabulka 15: Hrubá úspora města Ústí nad Labem

	Příjmy celkem	Běžné výdaje	Výsledná hodnota
2015	1 710 727 698	1 336 185 107	374 542 591
2016	1 911 719 335	1 458 508 132	453 211 203
2017	1 944 194 809	1 632 832 524	311 362 285
2018	2 121 219 944	1 893 835 622	227 384 322
2019	2 272 218 882	1 918 494 449	353 724 433
2020	2 444 428 017	2 128 502 191	315 925 826

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

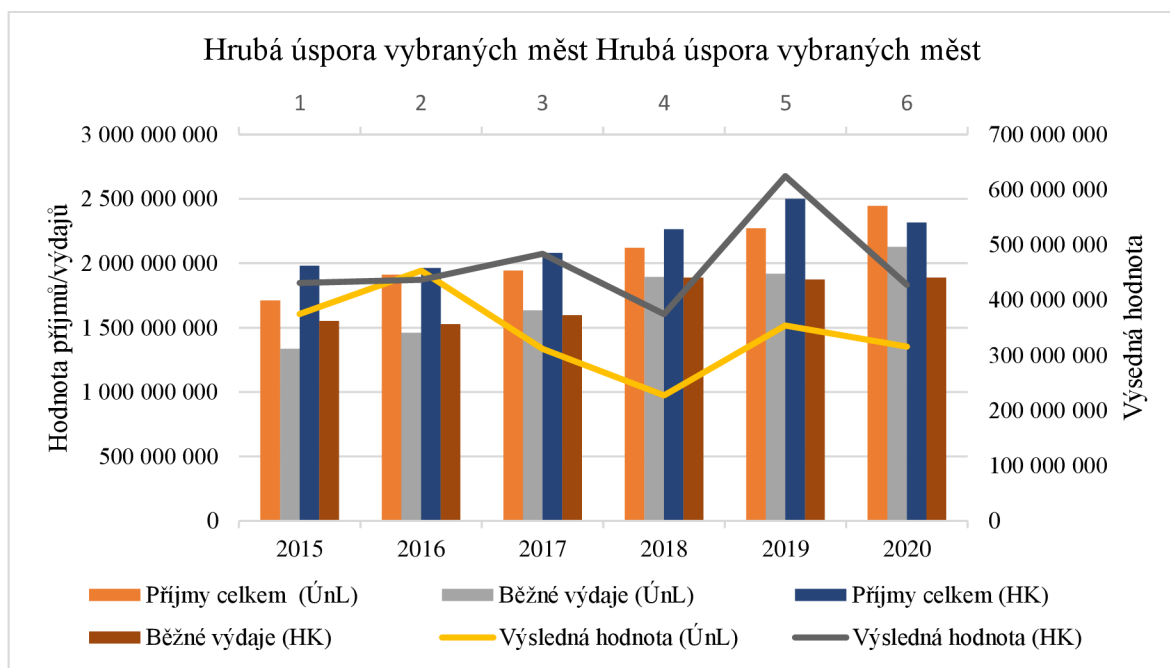
Tabulka 16: Hrubá úspora města Hradec Králové

	Příjmy celkem	Běžné výdaje	Výsledná hodnota
2015	1 981 342 890	1 550 470 922	430 871 968
2016	1 963 501 846	1 526 549 585	436 952 261
2017	2 080 133 414	1 596 161 539	483 971 875
2018	2 264 132 807	1 889 471 494	374 661 313
2019	2 499 123 673	1 874 618 212	624 505 461
2020	2 316 953 698	1 889 154 475	427 799 223

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

Obě vybraná města dosahují kladných hodnot, což je pro ně pozitivním znakem dobrého hospodaření. Z grafu 17 lze jednoznačně říci, že od roku 2016 se daří městu Hradec Králové lépe než městu Ústí nad Labem. V roce 2019 dochází k oboustrannému zlomu a u města Hradec Králové dochází k poklesu hrubé úspory o 196 706 238 Kč. Tento pokles v roce 2020 je způsoben nižšími celkovými příjmy, ale vyššími běžnými výdaji oproti předcházejícímu roku 2019. Pokles je zaznamenán i u města Ústí nad Labem, který není však tak výrazný a nedošlo ke snížení celkových příjmů v roce 2020 oproti roku 2019.

Graf 17: Hrubá úspora vybraných měst

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

• **Koeficient investičního podílu**

Koeficient, jež je představen vztahem: $\frac{\text{kapitálové výdaje}}{\text{celkové výdaje}} \times 100$, slouží k vyjádření procentuální hodnoty, jakou část výdajů dané území vydává na investiční činnost a rozvoj města. Následující tabulka 17 a 18, a graf 18 znázorňují vývoj tohoto koeficientu ve sledovaném území.

Tabulka 17: Hodnoty za město Ústí nad Labem

	Kapitálové výdaje	Celkové výdaje	Výsledná hodnota
2015	439 691 303	1 775 876 410	24,8 %
2016	74 211 202	1 532 719 335	4,8 %
2017	85 918 683	1 718 751 208	5,0 %
2018	156 664 781	2 050 500 405	7,6 %
2019	239 138 903	2 157 633 353	11,1 %
2020	178 958 483	2 307 460 675	7,8 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

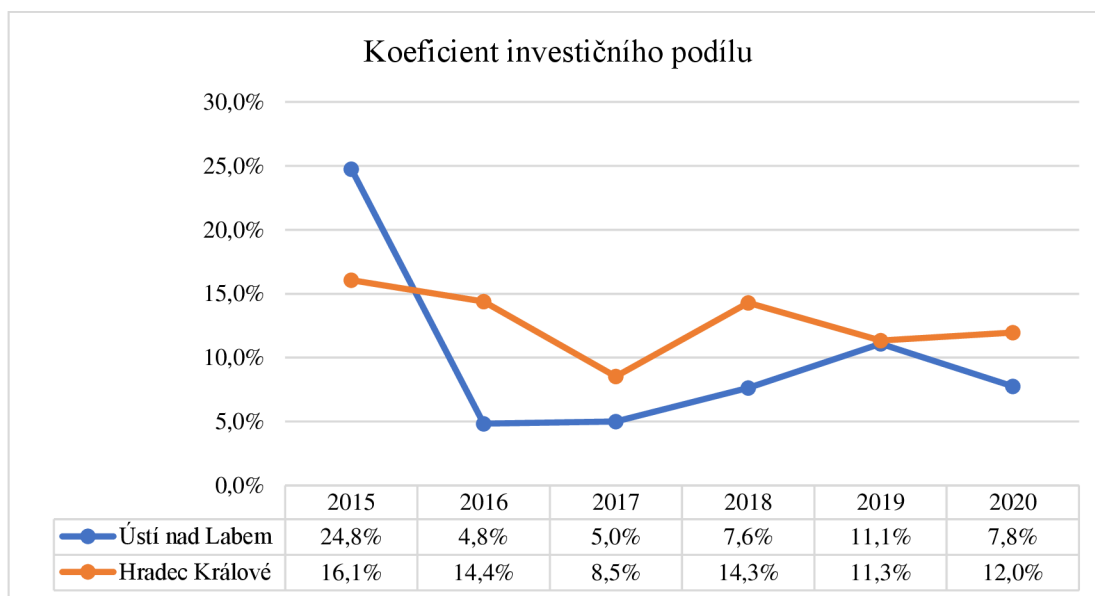
Tabulka 18: Hodnoty za město Hradec Králové

	Kapitálové výdaje	Celkové výdaje	Výsledná hodnota
2015	296 638 108	1 847 109 031	16,1 %
2016	256 494 102	1 783 043 688	14,4 %
2017	148 739 555	1 744 901 095	8,5 %
2018	315 022 642	2 204 484 137	14,3 %
2019	239 535 024	2 114 153 237	11,3 %
2020	256 519 644	2 145 674 120	12,0 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

Výše zobrazené tabulky a graf níže ukazují odlišný vývoj koeficientu investičního podílu obou měst. Z grafu je patrné, že město Hradec Králové nemá tak rozdílné hodnoty jako druhé srovnávané město a ve sledovaném území k žádnému velkému propadu, jako v letech 2015–2016 v Ústí nad Labem. Náhlý propad nastal výrazným snížením kapitálových výdajů, kdežto u celkových výdajů k takovému ponížení nedošlo. Situace značných kapitálových výdajů byla způsobena přebytkem v neinvestiční části rozpočtu z předchozího roku 2014. Značné investice byly dále kryty z revolvingového úvěru u KB a.s. ve výši 357 200 000 Kč (po zaokrouhlení na statisíce). V roce 2015 vynaložilo město Ústí nad Labem kapitálové výdaje na rekonstrukci majetku města v celkové hodnotě 64 818 000 Kč. V rekonstrukci majetku města je zahrnuta například rekonstrukce šaten, WC a sprch na Stadionu mládeže na Bukově nebo rozšíření kapacit některých mateřských a základních škol.

Graf 18: Koefficient investičního podílu

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

- **Koefficient míry samofinancování investic**

Ukazatel ukazuje, jakou část financí z oblasti hrubých úspor je možné využít na financování investičních výdajů.

Pro výpočet je dán vzorec: $\frac{\text{hrubá úspora}}{\text{kapitálové výdaje}} \times 100$

Následující tabulky a navazující graf ukazují velmi dobré hodnoty pro obě města. Výjimku činí rok 2015 pro Ústí nad Labem, kdy hodnota je nižší než 100 %, což znamená, že město muselo využít k financování svých investic externí zdroje, například půjčku. Nový úvěr byl popsán v oddíle „Koefficient investičního podílu“, který je popsán výše a byl zde popsán i úvěr od KB a.s., který se bude město splácet následujících 9 let v rovnoměrných splátkách. U obou měst je jinak ve sledovaném období koefficient míry samofinancování investic nad 100 %, takže je město schopné využívat volné finanční prostředky k financování investic.

Tabulka 19: Koefficient míry samofinancování investic města Ústí nad Labem

	Kapitálové výdaje	Hrubá úspora	Výsledná hodnota
2015	439 691 303	374 542 591	85,2 %
2016	74 211 202	453 211 203	610,7 %
2017	85 918 683	311 362 285	362,4 %
2018	156 664 781	227 384 322	145,1 %
2019	239 138 903	353 724 433	147,9 %
2020	178 958 483	315 925 826	176,5 %

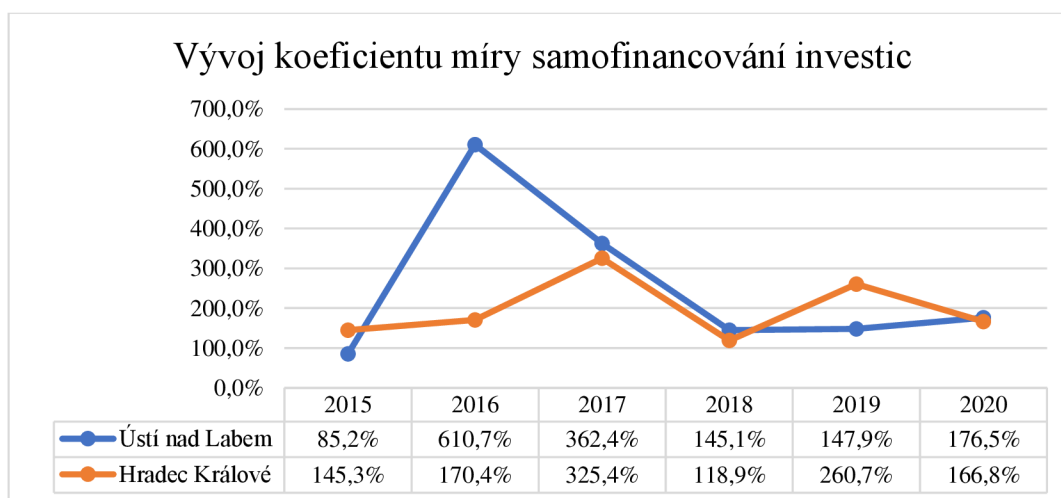
Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

Tabulka 20: Koefficient míry samofinancování investic města Hradec Králové

	Kapitálové výdaje	Hrubá úspora	Výsledná hodnota
2015	296 638 108	430 871 968	145,3 %
2016	256 494 102	436 952 261	170,4 %
2017	148 739 555	483 971 875	325,4 %
2018	315 022 642	374 661 313	118,9 %
2019	239 535 024	624 505 461	260,7 %
2020	256 519 644	427 799 223	166,8 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

Graf 19: Vývoj koeficientu míry samofinancování investic

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

- **Koeficient míry krytí kapitálových výdajů kapitálovými příjmy**

Indikátor nastiňuje schopnost obce využití kapitálových příjmů, zejména kapitálových příjmů z prodeje majetku k financování kapitálových výdajů.

Vzorec, který byl použit pro výpočet: $\frac{\text{kapitálové příjmy}}{\text{kapitálové výdaje}} \times 100$. V tomto případě byl výsledek zaokrouhlen na dvě desetinná místa (oproti jiným koeficientům, které jsou zaokrouhleny na jedno desetinné místo), neboť v několika případech města Ústí nad Labem vycházely nulové procentuální hodnoty, tak pro lepší představu a jasnější výsledek byla zvolena tato matematická úprava.

Tabulka 21 zobrazuje, že schopnost Ústí nad Labem využívat kapitálové příjmy na kapitálové výdaje je velice nízká, místy až přímo nulová. K tomuto stavu dochází od období 2017–2020, kdy ani v předcházejících letech to nebyly v porovnání s koeficienty města Hradec Králové žádné pozitivní výsledky. Vývoj tohoto koeficientu je velice kolísavý, kdy se každoročně střídá pokles a růst sledovaného koeficientu.

Město Hradec Králové je na tom o poznání mnohem lépe, jediný rok, kdy zaznamenalo město výrazný pokles, byl rok 2020, kdy se městu podařilo prodat nemovitosti v hodnotě pouze 20 620 018 Kč, přičemž z této částky činilo méně než 50 % prodej pozemků. Největší část (nad 50 %) příjmů z prodeje činila směna nemovitosti.

Tabulka 21: Koeficient míry krytí kapitálových výdajů kapitálovými příjmy města Ústí nad Labem

	Kapitálové výdaje	Kapitálové příjmy	Výsledná hodnota
2015	439 691 303	16 078 794	3,66 %
2016	74 211 202	4 492 483	6,05 %
2017	85 918 683	71 600	0,08 %
2018	156 664 781	183 400	0,12 %
2019	239 138 903	18 363	0,01 %
2020	178 958 483	311 560	0,17 %

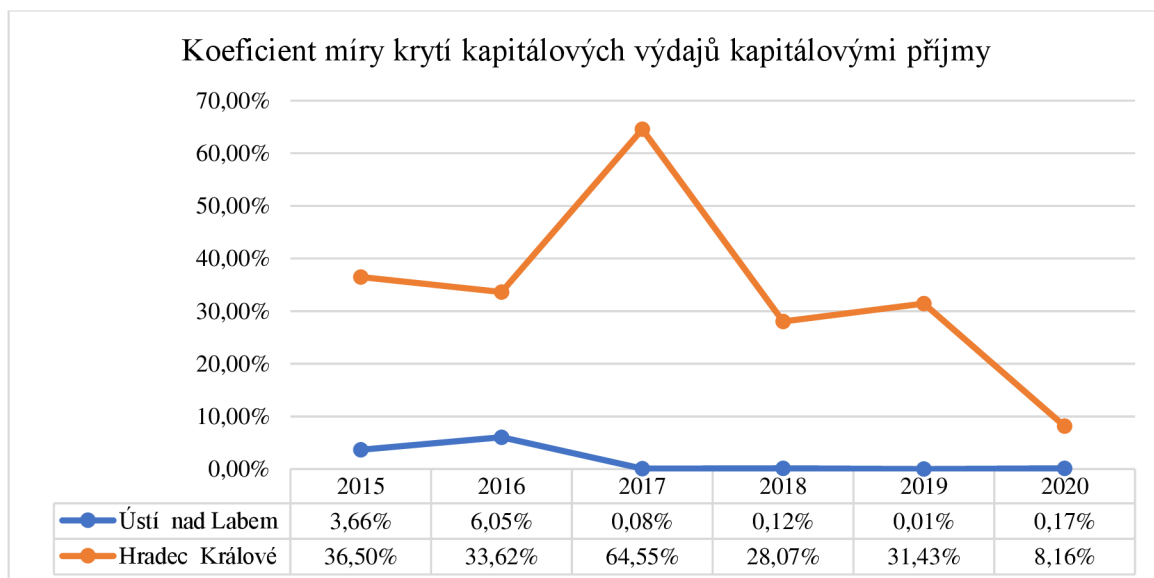
Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

Tabulka 22: Koefficient míry krytí kapitálových výdajů kapitálovými příjmy města Hradec Králové

	Kapitálové výdaje	Kapitálové příjmy	Výsledná hodnota
2015	296 638 108	108 287 596	36,50 %
2016	256 494 102	86 230 183	33,62 %
2017	148 739 555	96 016 281	64,55 %
2018	315 022 642	88 428 023	28,07 %
2019	239 535 024	75 286 052	31,43 %
2020	256 519 644	20 923 531	8,16 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

Graf 20: Koefficient míry krytí kapitálových výdajů kapitálovými příjmy vybraných měst

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

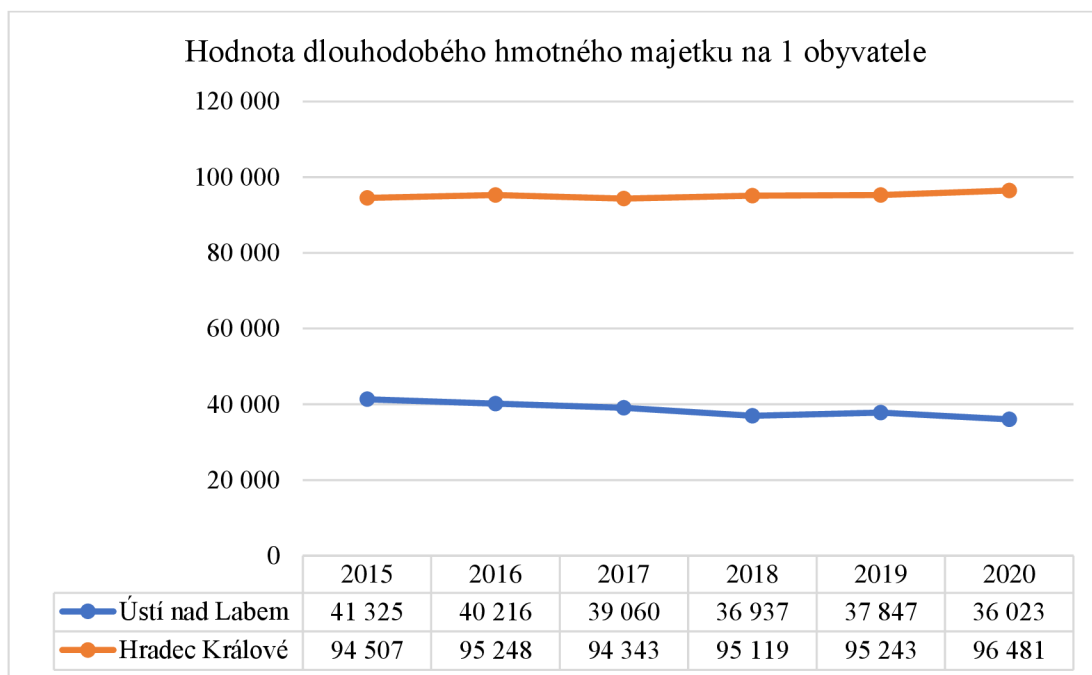
- **Hodnota dlouhodobého hmotného majetku na 1 obyvatele**

Pro výpočet byl použit vzorec:
$$\frac{\text{dlouhodobý hmotný majetek celkem}}{\text{počet obyvatel}}$$

I v tomto případě má Hradec Králové dvojnásobnou hodnotu dlouhodobého hmotného majetku než Ústí nad Labem, stejně jako v případě majetku celkového. Pozitivní stránkou je, že ani jednomu ze sledovaných měst neklesá dlouhodobý hmotný majetek a obě města se

jej snaží udržet minimálně v současné hodnotě a nemají potřebu se majetku příliš zbavovat, aniž by ho případně obměnily.

Graf 21: Hodnota dlouhodobého hmotného majetku na 1 obyvatele (uvedeno v Kč)

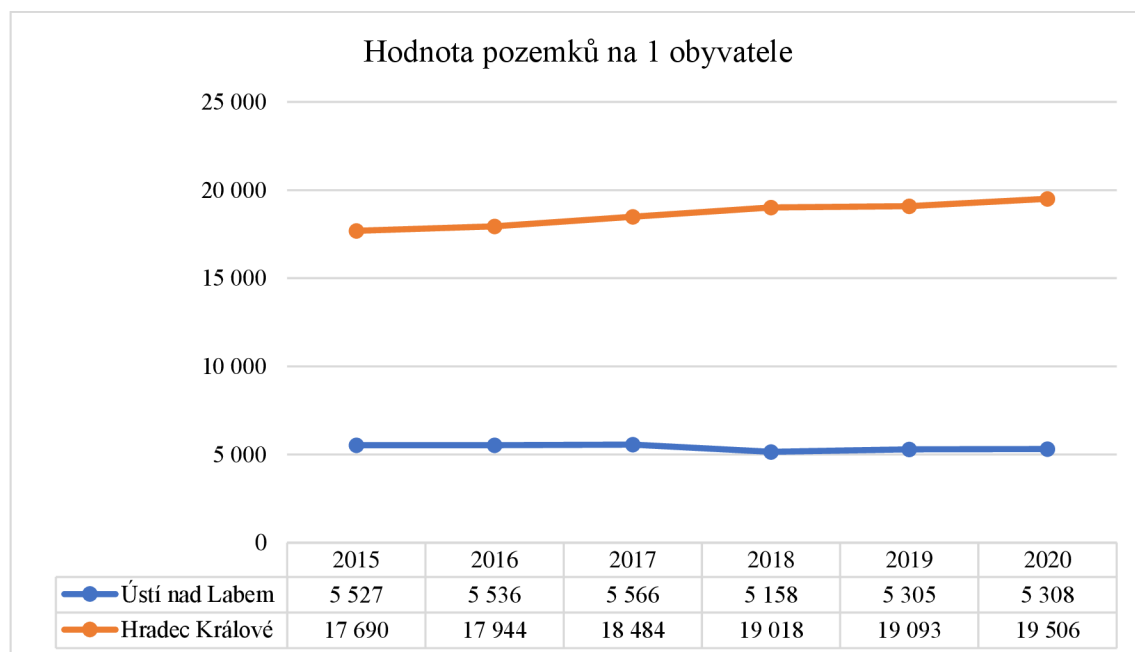
Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

- **Hodnota pozemků na 1 obyvatele**

Pro výpočet byl použit vzorec: $\frac{\text{pozemky}}{\text{počet obyvatel}}$

Indikátor hodnoty pozemků na 1 obyvatele v následujícím grafu značí opět lepší majetkovou základnu pro město Hradec Králové než v Ústí nad Labem. Město Hradec Králové se snaží svou hodnotu pozemků zvýšit, byť nepatrně, kdežto u případu Ústí nad Labem se spíše jedná o udržení stávající hodnoty v posledních dvou sledovaných letech.

Graf 22: Hodnota pozemků na 1 obyvatele

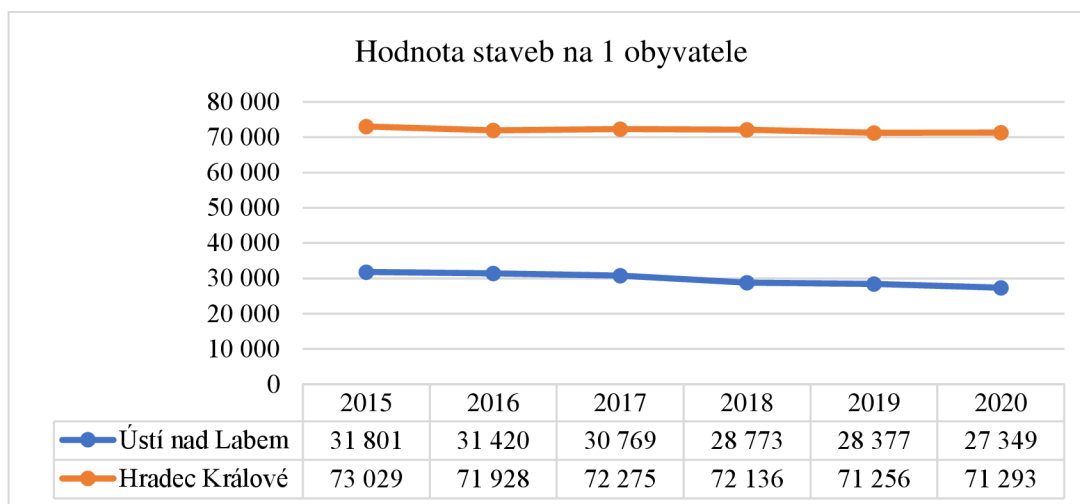
Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

- **Hodnota staveb na 1 obyvatele**

Pro výpočet hodnoty staveb na 1 obyvatele byl použit vzorec: $\frac{\text{stavby}}{\text{počet obyvatel}}$.

Co se týče hodnoty staveb na jednoho obyvatele, lze vidět mírný pokles vývoje u obou porovnávaných měst. Klesající trend může být způsoben prodejem staveb, jehož úbytek je prokázán i v tabulce 3 a 4.

Graf 23: Hodnota staveb na 1 obyvatele

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

- **Běžně opakující se příjmy na majetek/dlouhodobý majetek/stavby**

Tento ukazatel značí schopnost samosprávy rozšiřovat svůj majetek, ať už celkový majetek, dlouhodobý majetek ale i stavby za pomoci financování běžně opakujících se příjmů.

Vzorce, které byly využity pro výpočet, byly následně vynásobeny 100, aby došlo k procentuálnímu vyjádření hodnoty:

$$\frac{\text{běžně opakující se příjmy}}{\text{majetek celkem}} ; \frac{\text{běžně opakující se příjmy}}{\text{dlouhodobý hmotný majetek celkem}} ; \frac{\text{běžně se opakující příjmy}}{\text{stavby}}$$

Vzhledem k podobnosti výpočtu a souhrnné tabulce ohledně majetku byla tato kategorie pojata souhrnným způsobem.

Z tabulky 23 a 24 je patrné, že město Ústí nad Labem má razantně lepší hodnoty než Hradec Králové. Tyto výsledky potvrzuje i graf 24, který ukazuje lepší vývoj v jednotlivých letech. Vývoj jednotlivých ukazatelů je neustále rostoucí ve všech sledovaných obdobích i oblastech (celkový majetek, dlouhodobý majetek, stavby).

Situace v Hradci Králové je poměrně stabilní spíše, ale není zde tak evidentní nárůst a dochází ve sledovaném období i ke snížení koeficientu. V případě snížení je rozdíl 1 % - 2 % oproti roku předcházejícímu.

Tabulka 23: Běžně opakující se příjmy na majetek/dlouhodobý majetek/stavby Ústí nad Labem

	Běžně se opakující příjmy	Celkový majetek	Dlouhodobý majetek	Stavby
2015	1 537 709 864	6 134 465 961	3 838 743 623	2 954 053 534
2016	1 672 851 512	6 188 908 649	3 737 216 588	2 919 812 093
2017	1 819 895 194	6 291 114 998	3 629 305 759	2 858 917 050
2018	1 967 243 078	6 141 956 561	3 425 642 721	2 668 481 279
2019	2 093 211 435	6 290 715 753	3 517 420 321	2 637 345 240
2020	2 160 723 592	6 159 025 473	3 338 707 937	2 534 819 400
Výsledná hodnota				
2015		25 %	40 %	52 %
2016		27 %	45 %	57 %
2017		29 %	50 %	64 %
2018		32 %	57 %	74 %
2019		33 %	60 %	79 %
2020		35 %	65 %	85 %

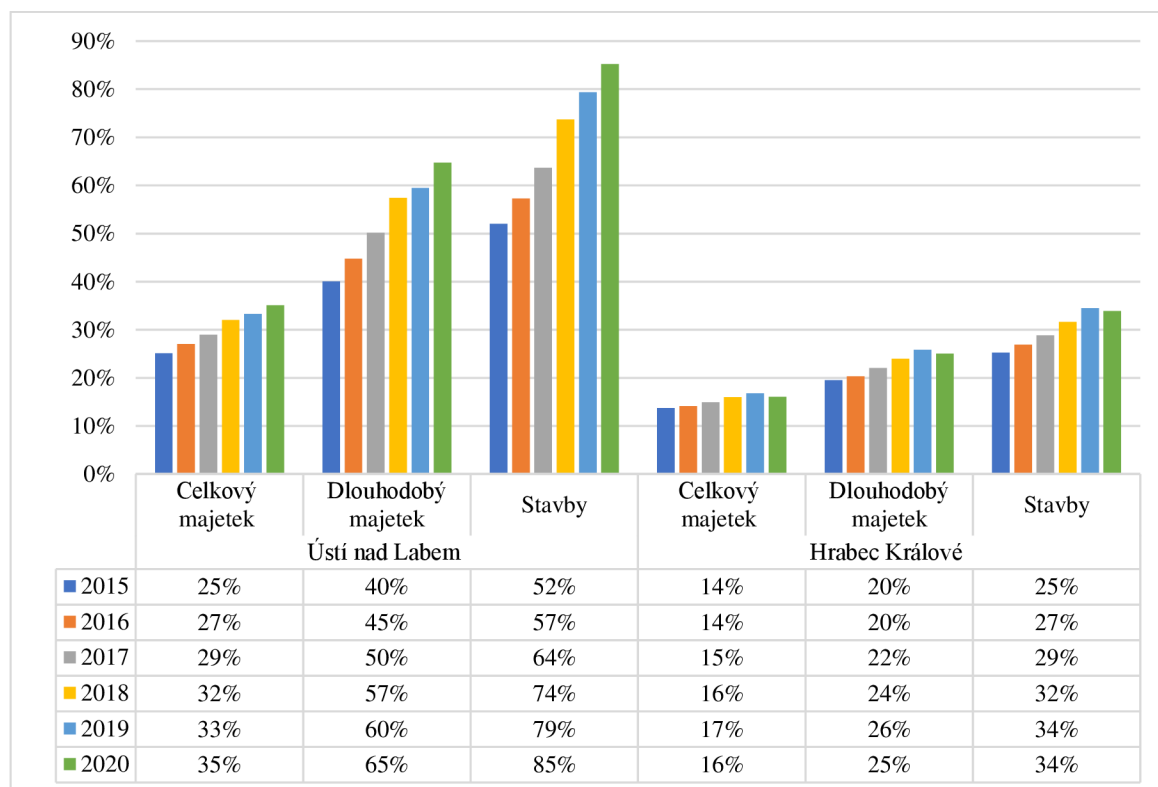
Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

Tabulka 24: Běžně opakující se příjmy na majetek/dlouhodobý majetek/stavby Hradec Králové

	Běžně opakující se příjmy	Celkový majetek	Dlouhodobý majetek	Stavby
2015	1 713 581 508	12 507 742 562	8 778 880 964	6 783 719 622
2016	1 799 481 711	12 720 414 541	8 851 310 143	6 684 221 453
2017	1 933 692 328	12 958 468 494	8 766 057 033	6 715 587 496
2018	2 114 933 875	13 242 387 638	8 821 535 415	6 690 023 487
2019	2 284 305 785	13 589 906 959	8 851 808 586	6 622 470 697
2020	2 237 797 995	13 915 259 650	8 942 106 143	6 607 659 669
Výsledná hodnota				
2015		14 %	20 %	25 %
2016		14 %	20 %	27 %
2017		15 %	22 %	29 %
2018		16 %	24 %	32 %
2019		17 %	26 %	34 %
2020		16 %	25 %	34 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

Graf 24: Běžně opakující se příjmy na majetek/dlouhodobý majetek/stavby

Zdroj: Vlastní zpracování na základě výpočtů

5 Výsledky a diskuse

V rámci diplomové práce bylo provedeno 19 výpočtů, které měly v rámci finanční a majetkové analýzy zhodnotit správu majetku u dvou vybraných měst, která byla vybrána na základě podobnostních rysů v oblasti počtu obyvatel a podle velikosti rozlohy. Počet obyvatel a jeho vývoj, u porovnávaných měst je velmi podobný. Jejich počet se mírně snižuje vlivem suburbanizace, která zapříčiňuje odchod obyvatel z města do venkovských oblastí. Po provedených výpočtech nelze jednoznačně říci, že určitá územní samospráva hospodaří dobře či špatně. V mnohých ohledech jsou obě vybraná území podobná, nicméně ve většině popisovaných případů je lepším hospodářem město Hradec Králové oproti městu Ústí nad Labem. Toto tvrzení je podloženo například vývojem příjmů, výdajů, ale i zadlužení obce. Vývoj těchto hodnot ve sledovaných letech je podobný, kolikrát mající stejný vývoj a k vychýlení dochází třeba v jediném roce. Na příkladu příjmů a výdajů roce 2015 město Ústí nad Labem vynaložilo více výdajů, než mělo sumu příjmů, došlo tak tedy k saldu rozpočtu o více než 65 milionů Kč. Tato situace v Hradci Králové nebyla prokázána ve sledovaném období šesti let. Naopak město Hradec Králové mnohdy operovalo se značně vyššími příjmy než výdaji a docházelo tak k vytvoření přebytku rozpočtu, který mohlo město využít v dalším rozpočtovém období k financování běžného chodu území.

Dalším příkladným případem jsou vlastní příjmy na obyvatele. To je příklad další situace, kdy je vývojový trend obou měst velice obdobný, ale zároveň lze vidět, lepší hodnot dosahuje město Hradec Králové. Hodnoty města Hradec Králové dosahují vyšších hodnot, což znamená vyšší finanční sílu obce. V roce 2019 dochází k poklesu vlastních příjmů na 1 obyvatele, což bylo způsobeno snížením kapitálových příjmů o více než 54 milionů Kč z prodeje nemovitého majetku.

Dalším případem, kdy je vývoj ukazatele jednoho města totožný s druhým srovnávaným městem je příklad daňových příjmů na 1 obyvatele v grafu 3, koeficient míry soběstačnosti, hodnota staveb na 1 obyvatele či hodnota pozemků na 1 obyvatele. I v těchto případech má město Hradec Králové lepší výsledné hodnoty ve sledovaném období. V těchto grafech či doplňkových tabulkách lze vidět, že Hradec Králové dosahuje vyšších hodnot v oblasti majetku, staveb či pozemků.

Úspěchem obou popisovaných území hodnotím fakt, že jejich zadlužení každoročně klesá i přes situace, kterým bylo sledované období vystaveno. Jednalo se o situace, jako byla

pandemie Covid-19, která jak bylo vidět na grafu s daňovými příjmy, měla vliv na rozpočtovou situaci v obcích. Nejen tam, ale i ve státě, a ve světě. Lze očekávat možný nárůst výdajů v následujících letech v souvislosti s válečným konfliktem na Ukrajině ze strany útočícího Ruska, která se promítá do rozpočtů každého města, neboť dochází k poskytování prostorů uprchlíkům, která by se za normálních okolností dala využít k pronájmu, některá města poskytují zdarma jízdné MHD či jinou humanitární pomoc, což jsou všechny položky, které zatěžují daný rozpočet. Na základě těchto kroků může docházet k prodeji více majetku, aby mohly obce financovat svůj běžný chod a bylo město schopné udržet kvalitu života svých občanů na úrovni, jež jsou zvyklí. Nicméně, čím více majetku obce prodají, tím méně budou schopny pečovat řádně o život svých obyvatel a rozhodovat o rekonstrukci majetku, staveb či pozemků, které se mohou využít dále k investičním účelům.

6 Závěr

Cílem této diplomové práce bylo pomocí retrospektivní finanční a majetkové analýzy objektivně zhodnotit hospodaření majetku územní samosprávy a následná komparace za období 2015-2020.

U ukazatelů, u nichž byl zapotřebí počet obyvatel je vidět postupný nárůst výsledných hodnot za sledované období, a to vlivem neustále klesajícího počtu obyvatel v obou městech, ale zároveň zvyšujících se příjmů i výdajů. Tento vývoj by byl za normálních životních okolností očekáván i nadále, neboť křivka je téměř za celé sledované období rostoucí. Ke zlomům často docházelo v roce 2020, když se projevovala pandemie Covid-19.

Co se týče majetku, jednoznačně lepším hospodářem je město Hradec Králové, jehož hodnota majetku je oproti Ústí nad Labem téměř dvojnásobná. Toto tvrzení lze dobře vidět v tabulce 3 a 4, které zobrazují hodnotu majetku obou měst v čase. Jelikož byl za celé sledované období rostoucí trend vývoje majetku lze jeho kladný vývoj očekávat i nadále. Na tento fakt navazují i dále výpočty, jako je hodnota staveb/pozemků nebo dlouhodobého majetku na 1 obyvatele. V těchto dílčích, ale vhodnějších ukazatelích se potvrzuje výše uvedené, že Hradec Králové je majetnější, co se hodnoty majetku týče.

S majetkem jsou související i kapitálové výdaje, které si využívají na nákup nového majetku, že jeho rekonstrukci, či rozšíření.

U města Hradec Králové je trend vývoje opravdu kolísavý, protože ve sledovaném období nedocházelo víceméně k navázání trendu z roku minulého. Kdežto Ústí nad Labem se snaží si svůj vývoj kapitálových výdajů držet alespoň několik let po sobě. I přes kolísavý charakter kapitálových výdajů nelze popřít snahu města investovat do majetku pro své občany, neboť u obou byly shledány nákupy obytných domů, rekreačních budov, rekonstrukce či rozšíření prostorů základních škol, rekonstrukce vozovek či budování nových parkovacích míst.

Z provedených výpočtů lze říct, že lepší postavení má Hradec Králové, mimo zmíněných příkladných ukazatelů, které dokazují toto tvrzení lze dále vidět tento fakt například na ukazateli hrubé úspory, ale i třeba vyhodnocení koeficienty, kdy i tentokrát Hradec Králové převyšuje hodnoty Ústí nad Labem.

7 Seznam použitých zdrojů

- BALÍK, S. 2009. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4
- CZSO. *Počet obyvatel, průměrný věk k 1.1.* [online]. 2021 [cit. 2022-24-02]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xu/pocet-obyvatel-prumerny-vek>
- CZSO. *Demografická ročenka měst - 2011–2020.* [online]. 2022 [cit. 2022-12-02]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-rocenka-mest-xb91uydsb6>
- DAMIAN, I.P.M., J.E. Santarem SEGUNDO a E.M. MERLO. SWOT Analysis of the Services Provided by e-government Sites in Brazil. *Procedia Computer Science*. 2014, 33, 130-135. doi:10.1016/j.procs.2014.06.021
- Dotace EU. *NUTS*. [online]. 2021 [cit. 2021-12-02]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/ostatni/dulezite/slovník-pojmu/n/nuts>
- ENACHE, E., MOROZAN, C. Marketing as support tool for public administration. *Management* [online]. 2010, 5(2), 159-168 [cit. 2022-02-02]. ISSN 18420206.
- GAVRILUȚĂ (VATAMANU), A. F., ONOFREI, M., a CIGU, E. 2020: Fiscal Decentralization and Inequality: An Analysis on Romanian Regions. *Ekonomický Časopis*, 68 No. 1, pp. 3–32.
- HAVLAN, P. 2008. *Majetek obcí a krajů v platné právní úpravě* (2., aktualiz. a podstatně dopln. vyd). Linde, ISBN 978-80-7201-708-9
- HAVLAN, P., VOTŘEL, M., LORENC, J., POSPÍŠIL, P., SOCHOROVÁ, D., BURSÍKOVÁ, L. 2014. *Majetek územních samosprávných celků v teorii a praxi*. 2. přepracované vyd., Praha: Leges Praha, ISBN 978-80-7502-057-4
- Hradec Králové. *Rozpočet města*. [online]. 2022 [cit. 2022-10-02]. Dostupné z: <https://www.mmhk.cz/rzpv/#!SouhrnPage/idPlanVerze=181&obdobi=PLAN>
- Hradec Králové. *Základní informace o městě*. [online]. 2022a [cit. 2022-10-02]. Dostupné z: <https://www.hrdeckralove.org/zakladni-informace-o-meste/ms-1150>
- JAHODA, R., PEKOVA, J., a SELESOVKY, J. 2003. *Fiscal Decentralization in Czech Republic Building Fiscal Capacities*. *World*, 1(14), 381.
- KADERÁBKOVÁ, J., a PEKOVÁ, J. 2012. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7357-910-4

- KAGANOVA, O. - KOPANYI, V. M. 2014: *Managing Local Assets*. In: Farvacque, C.D. - Vitkovic, Kopanyi, V. M. (eds.): *Municipal Finances: A Handbook for Local Governments*. Washington: *The World Bank*. DOI: https://doi.org/10.1596/978-0-8213-9830-2_ch6
- KAGANOVA, O. - NAYYAR-STONE, R. 2000: *Municipal Real Property Asset Management: An Overview of World Experience, Trends and Financial Implications*. *Journal of Real Estate Portfolio Management*, 6, No. 4, pp. 307–326. DOI: <https://doi.org/10.1080/10835547.2000.12089624>
- KNÁPKOVÁ, A., PAVELKOVÁ, D. a ŠTEKER K. 2017. *Finanční analýza: Komplexní průvodce s příklady*, Grada, 232 s., ISBN 978-80-271-0563-2
- KOČÍ, R. 2012. *Obecní samospráva v České republice: praktická příručka s judikaturou*. Leges. ISBN 978-80-87576-28-1
- KOPECKÝ, M., PRŮCHA, P., HAVLAN, P., JANEČEK, J. 2016. *Zákon o obcích: komentář* (2., aktualizované vydání). Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-376-1
- KOUDELKA, Z. 2007. *Samospráva*. Linde. ISBN 978-80-7201-665-5
- MARKIC, D. 2014. A Review on the Use of Performance Indicators in the Public Sector. *TEM Journal*, 3, No.1, pp. 22–28.
- Moderní obec. *Právní postavení obecního úřadu 5/*. [online]. 2021 [cit. 2022-12-02]. Dostupné z: <https://www.moderniobec.cz/pravni-postaveni-obecniho-uradu-5/>
- Monitor. *STATUTÁRNÍ MĚSTO ÚSTÍ NAD LABEM (ÚSTÍ NAD LABEM)*. [online]. 2022 [cit. 2022-12-02]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00081531/prehled?rad=j&obdobi=2112>
- Monitor. *STATUTÁRNÍ MĚSTO HRADEC KRÁLOVÉ (HRADEC KRÁLOVÉ)*. [online]. 2022a [cit. 2021-12-02]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00268810/prehled?rad=t&obdobi=2112>
- PAVLÍČEK, V. 2020. *Ústavní právo a státověda, II.díl. Ústavní právo České republiky*. 3. vydání. Praha: Leges, 1160 s. ISBN 978-80-7502-468-8
- PAVLÍK, M. 2014. *Jak úspěšně řídit obec a region: cíle, nástroje, trendy, zahraniční zkušenosti*. Grada. ISBN 978-80-247-5256-3
- PEKOVÁ, J. 2011. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7357-614-1

- PEKOVÁ, J., JETMAR, M., a TOTH, P. 2019. *Veřejný sektor, teorie a praxe v ČR*. Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7598-209-4
- PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., a JETMAR, M. 2012. *Veřejný sektor - řízení a financování*. Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7357-936-4
- POSPÍŠIL, P., LEBIEDZIK, M. 2017. Some of the Theoretical Basis of Local Self-Government in the Czech Republic. *DANUBE*, 8(1) 31-43. <https://doi.org/10.1515/danb-2017-0003>
- PROVAZNÍKOVÁ, R. 2015. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, Finance (Grada). ISBN 978-80-247-5608-0
- PŮČEK, M. 2020. *Techniky efektivního řízení měst a obcí: část SWOT analýza (metodika)*. Národní síť Zdravých měst ČR
- Rok v obci. *Příjmy a výdaje rozpočtu*. [online]. 2015 [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: <http://www.rokvobci.cz/zpravy-redaktoru/detail/722-prijmy-a-vydaje-rozpoctu/>
- SHKILNYAK, M. M. 2018. The Criteria for Effective Management of the Communal Property of Territorial Communities. *Innovative Economy*, 73, No. 1–2, pp.96–102.
- SKÁLOVÁ, J., A KOL. 2020. *Podvojný účetnictví 2020*. Grada, 192 s., Elektronická kniha. ISBN 9788027110346
- Státní správa. *Kraje, obce, okresy*. [online]. 2021 [cit. 2022-01-25]. Dostupné z: https://www.statnisprava.cz/rstsp/redakce.nsf/i/kraje_okresy_obce
- ŠTRANGFELDOVÁ, J. - ŠTEFANIŠINOVÁ, N. 2020. *Hodnotenie výkonnosti verejných služieb*. Banská Bystrica: Belianum. ISBN 978-80-557-1774-6.
- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky*. [online]. 1993 [cit. 2022-01-16]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1#hlava7>
- Ústí nad Labem. *Historie města*. [online]. 2022 [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: <https://www.usti-nad-labem.cz/cz/volny-cas/turistum/usti-nad-labem-se-predstavuje/historie-mesta.html>
- Ústí nad Labem. *Základní informace*. [online]. 2022a [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: <https://www.usti-nad-labem.cz/cz/volny-cas/turistum/usti-nad-labem-se-predstavuje/>

Ústí nad Labem. *Rozpočet města* – období let 2015-2020. [online]. 2022b [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: <https://www.usti-nad-labem.cz/cz/uredni-portal/sprava-mesta/povinne-zverejnovane-informace/rozpocet-mesta/>

Volby ČR. *Hradec Králové: Historie, zajímavosti a památky*. [online]. 2022 [cit. 2022-01-24]. Dostupné z: [https://volby-cr.webnode.cz/hradec-kralove-historie-zajimavosti-a-pamatky/https://volby-cr.webnode.cz/hradec-kralove-historie-zajimavosti-a-pamatky/](https://volby-cr.webnode.cz/hradec-kralove-historie-zajimavosti-a-pamatky/)

Vyhláška č. 412/2021 Sb., o rozpočtové skladbě

WOKOUN, R., MATES, P., a KADERÁBKOVÁ, J. 2011. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.

Zákon č. 128/2000 Sb., *Zákon o obcích (obecní zřízení)*. [online]. 2000 [cit. 2022-01-28]. Dostupné z: [128/2000 Sb. Zákon o obcích \(zakonyprolidi.cz\)](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128)

Zákony pro lidi. *Nářízení vlády č. 330/2003 Sb.* [online]. 2021 [cit. 2022-02-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-330>

Přílohy

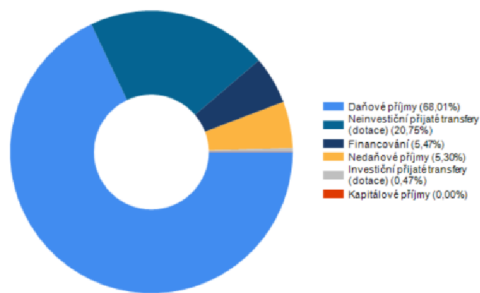
1. Náhled na „rozklikávací“ rozpočty města Hradec Králové a Ústí nad Labem

Statutární město Ústí nad Labem Rozpočet

www.usti-nad-labem.cz
ZPĚT NA HLAVNÍ STRANU

ZDROJE (tis. Kč) **2 173 068,28**

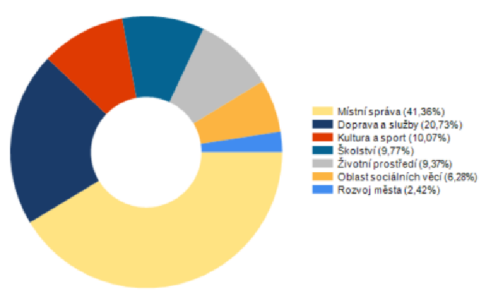
Pro zobrazení detailu požadované oblasti klikněte na odpovídající výšeč grafu.

2017 2018 2019 2020 2021

STATUTÁRNÍ MĚSTO MAGISTRÁT

OBVODY: MĚSTO NĚSTEMICE SEVERNÍ TERASA STŘEKOV

VÝDAJE (tis. Kč) **2 173 058,28**

2. Externí soubor s výpočty

8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

8.1 Seznam obrázků

Obrázek 1: Mapa krajů v České republice	20
---	----

8.2 Seznam tabulek

Tabulka 1: Základní ukazatele rozpočtu obce	26
Tabulka 2: Propočtové a podílové ukazatele/indikátory FAMA	29
Tabulka 3: Majetek města Ústí nad Labem (uvedeno v Kč)	44
Tabulka 4: Majetek města Hradec Králové (uvedeno v Kč)	45
Tabulka 5: Příjmy a výdaje města Ústí nad Labem	47
Tabulka 6: Příjmy a výdaje města Hradec Králové	48
Tabulka 7: Vlastní příjem na 1 obyvatele – Ústí nad Labem	52
Tabulka 8: Vlastní příjem na 1 obyvatele – Hradec Králové	53
Tabulka 9: Hodnoty pro výpočet – Ústí nad Labem.....	59
Tabulka 10: Hodnoty pro výpočet – Hradec Králové.....	60
Tabulka 11: Koeficient míry závislosti na neopakovatelných příjmech (Ústí nad Labem).....	61
Tabulka 12: Koeficient míry závislosti na neopakovatelných příjmech (Hradec Králové)	61
Tabulka 13: Koeficient míry krytí běžných výdajů města Ústí nad Labem	64
Tabulka 14: Koeficient míry krytí běžných výdajů města Hradec Králové	64
Tabulka 15: Hrubá úspora města Ústí nad Labem.....	66
Tabulka 16: Hrubá úspora města Hradec Králové.....	66
Tabulka 17: Hodnoty za město Ústí nad Labem.....	67
Tabulka 18: Hodnoty za město Hradec Králové.....	68
Tabulka 19: Koeficient míry samofinancování investic města Ústí nad Labem	70
Tabulka 20: Koeficient míry samofinancování investic města Hradec Králové	70
Tabulka 21: Koeficient míry krytí kapitálových výdajů kapitálovými příjmy města Ústí nad Labem	71
Tabulka 22: Koeficient míry krytí kapitálových výdajů kapitálovými příjmy města Hradec Králové.....	72
Tabulka 23: Běžně opakující se příjmy na majetek/dlouhodobý majetek/stavby Ústí nad Labem	76

Tabulka 24: Běžně opakující se příjmy na majetek/dlouhodobý majetek/stavby Hradec Králové.....	77
--	----

8.3 Seznam grafů

Graf 1: Schéma rozpočtu	32
Graf 2: Počet obyvatel města Ústí nad Labem a Hradce Králové	43
Graf 3: Hodnota majetku na 1 obyvatele	46
Graf 4: Příjmy a výdaje města Ústí nad Labem	47
Graf 5: Příjmy a výdaje města Hradec Králové	49
Graf 6: Vývoj dlouhodobého úvěru	50
Graf 7: Celkové příjmy na 1 obyvatele.....	51
Graf 8: Vlastní příjmy na 1 obyvatele	53
Graf 9: Daňové příjmy na 1 obyvatele (uvedeno v Kč).....	54
Graf 10: Běžné výdaje na 1 obyvatele	56
Graf 11: Kapitálové výdaje na 1 obyvatele	57
Graf 12: Celkové výdaje na 1 obyvatele.....	58
Graf 13: Míra soběstačnosti – Ústí nad Labem	59
Graf 14: Míra soběstačnosti – Hradec Králové	60
Graf 15: Porovnání koeficientů vybraných měst	63
Graf 16: Koeficient míry krytí běžných výdajů vybraných měst	65
Graf 17: Hrubá úspora vybraných měst	67
Graf 18: Koeficient investičního podílu	69
Graf 19: Vývoj koeficientu míry samofinancování investic.....	70
Graf 20: Koeficient míry krytí kapitálových výdajů kapitálovými příjmy vybraných měst.....	72
Graf 21: Hodnota dlouhodobého hmotného majetku na 1 obyvatele (uvedeno v Kč)	73
Graf 22: Hodnota pozemků na 1 obyvatele	74
Graf 23: Hodnota staveb na 1 obyvatele.....	75
Graf 24: Běžně opakující se příjmy na majetek/dlouhodobý majetek/stavby	78